

POLICY
PAPER #3

Μάιος 2026

Η Ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Οικονομίας: Προκλήσεις και Προοπτικές

Συντάκτες: Χρήστος Λούκας, Ίων Βαλλιάνος

Η Ανταγωνιστικότητα
της Ελληνικής
και Ευρωπαϊκής Οικονομίας:
Προκλήσεις και Προοπτικές

Χρήστος Λούκας

Βοηθός Ερευνητής, ΚΕΦΙΜ

Ίων Βαλλιάνος

Ερευνητής, ΚΕΦΙΜ

Πρώτη Έκδοση

Αθήνα, Μάιος 2026

Επιτελική Σύνοψη

Στο παρόν κείμενο πολιτικής αναλύεται η θέση της Ελλάδας στην παγκόσμια ανταγωνιστικότητα βάσει της έκδοσης για το 2025 της Παγκόσμιας Επετηρίδας για την Ανταγωνιστικότητα (World Competitiveness Yearbook-WCY) του International Institute for Management Development (IMD), σε συνδυασμό με την ευρωπαϊκή ατζέντα ανταγωνιστικότητας. Η Ελλάδα κατατάσσεται 50ή μεταξύ 69 οικονομιών, καταγράφοντας υποχώρηση τριών θέσεων σε σχέση με το 2024 και τεσσάρων σε ορίζοντα πενταετίας. Η μεγαλύτερη πτώση εντοπίζεται στην «Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα» (-9 θέσεις), ακυρώνοντας τη βελτίωση του 2024, ενώ ο πυλώνας των Υποδομών παραμένει αμετάβλητος στην 40η θέση για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, παρά τη συνεχή ευρωπαϊκή χρηματοδότηση. Τα αδύναμα σημεία της χώρας εντοπίζονται σε δομικά ζητήματα που εξαρτώνται από θεσμικές και πολιτικές επιλογές: ανεργία, κόστος κεφαλαίου, δημόσιο χρέος, brain drain και ψηφιακές υποδομές. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η κριτική αξιολόγηση του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ) 2028-2034 αναδεικνύει ότι η πρόταση της Επιτροπής στηρίζεται σε επιδοτήσεις για την αντιμετώπιση ενός χάσματος που η ίδια η Έκθεση Draghi απέδωσε στον κατακερματισμό των κεφαλαιαγορών και στα ρυθμιστικά εμπόδια. Στην κατεύθυνση αυτή, προτείνονται στοχευμένες παρεμβάσεις για τη μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, τη μείωση του ρυθμιστικού φόρτου, την ανάπτυξη των ψηφιακών υποδομών και την ενοποίηση των ευρωπαϊκών κεφαλαιαγορών.

Λέξεις κλειδιά: Ανταγωνιστικότητα, IMD World Competitiveness Yearbook, Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Ένωση, Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα, Κυβερνητική Αποτελεσματικότητα, Υποδομές, Έκθεση Draghi, Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο.

Προτεινόμενη αναφορά: Λούκας Χ., Βαλλιάνος Ι., (2026). *Η Ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Οικονομίας: Προβλήματα και Προοπτικές*. Κείμενο Πολιτικής (3). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών – Μάρκος Δραγούμης.

Βασικά Συμπεράσματα:

- Η Ελλάδα κατέλαβε την 50ή θέση ανάμεσα σε 69 χώρες στην Παγκόσμια Επετηρίδα για την Ανταγωνιστικότητα (World Competitiveness Yearbook-WCY) το 2025, η οποία μετράει το πόσο ανταγωνιστική είναι η οικονομία μίας χώρας διεθνώς, υποχωρώντας 3 θέσεις σε σχέση με το 2024.
  - Στους τρεις από τους τέσσερις πυλώνες του δείκτη (Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα, Οικονομική Αποδοτικότητα, και Κυβερνητική Αποτελεσματικότητα) η Ελλάδα κατέλαβε την ίδια θέση (53η/69), καταδεικνύοντας διαρθρωτική και όχι επιμέρους αδυναμία.
  - Η μεγαλύτερη πτώση σημειώνεται στην Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα (πτώση 9 θέσεων), αντιστρέφοντας τη βελτίωση του 2024. Ως κύριες αιτίες της πτώσης καταγράφονται το brain drain (64η/69) και η υστέρηση στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες (61η/69).
  - Η δημοσιονομική εξυγίανση δεν έχει μεταφραστεί σε μείωση κόστους κεφαλαίου (60η/69) ή βελτίωση των υποδομών (40η/69 για τρίτη συνεχόμενη χρονιά), καταδεικνύοντας ένα χάσμα μεταξύ μακροοικονομικής και θεσμικής ανταγωνιστικότητας.
- Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Δείκτη Επιχειρηματικής Πολυπλοκότητας (GBCI 2026) της TMF Group, η Ελλάδα κατατάσσεται για τρίτο συνεχόμενο έτος ως η χώρα με τη μεγαλύτερη πολυπλοκότητα παγκοσμίως σε ό,τι αφορά την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, κυρίως λόγω των συχνών νομοθετικών αλλαγών και των συνεχιζόμενων ρυθμιστικών μεταρρυθμίσεων οι οποίες αδυνατούν να δημιουργήσουν ένα σταθερό επιχειρηματικό περιβάλλον.
  - Σε επίπεδο παγίων επενδύσεων, η Ελλάδα κατά την περίοδο 2021–2025 κατέγραψε ρυθμούς αύξησης του Ακαθάριστου Σχηματισμού Παγίου Κεφαλαίου (ΑΣΠΚ) σαφώς υψηλότερους από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ-27, φτάνοντας το +21,8% το 2021 και το +21,9% το 2022, έναντι +4,1% και +2,1% για το σύνολο της Ένωσης. Η εξέλιξη αυτή αντανακλά εν μέρει την αναπλήρωση του επενδυτικού κεφαλαίου που χάθηκε κατά τη δεκαετία της κρίσης, αλλά όχι ακόμη μια διατηρήσιμη συσσώρευση νέου παραγωγικού κεφαλαίου σε επίπεδα συγκρίσιμα με εκείνα των ευρωπαϊών εταιρών.
  - Στον δείκτη Εφαρμογής της Έκθεσης Επιτροπής Πισσαρίδη οι τομείς με τη μεγαλύτερη υστέρηση, δηλαδή αυτοί της Δικαιοσύνης, της Εργασίας, και της Χρηματοδότησης, είναι ακριβώς αυτοί που καθορίζουν τη μετατροπή των επενδύσεων σε βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.
  - Το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) 2028–2034 επικαλείται την Έκθεση Draghi για να δικαιολογήσει ψηφιακές επιδοτήσεις ύψους €51,5 δισ. Παρόλα αυτά, όπως καταδεικνύει η ίδια η Έκθεση, ο κατακερματισμός των κεφαλαγορών και τα ρυθμιστικά εμπόδια παραμένουν τα βαθύτερα αίτια του προβλήματος.

1. Εισαγωγή

Η ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας είναι το σύνολο των πολιτικών που ευνοούν τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και την καινοτομία. Μια ανταγωνιστική οικονομία προσελκύει επενδύσεις, δημιουργεί θέσεις εργασίας υψηλής ποιότητας και ανθεκτικότητας, και διατηρεί τη δυνατότητά της να χρηματοδοτεί δημόσιες υπηρεσίες και κοινωνικές παροχές χωρίς να επιβαρύνει δυσανάλογα τις επόμενες γενιές. Αντίθετα, η υστέρηση ανταγωνιστικότητας εκδηλώνεται σταδιακά και σωρευ-

τικά: υψηλότερο κόστος κεφαλαίου, μικρότερη παραγωγικότητα, αποδυνάμωση του ανθρώπινου κεφαλαίου μέσω της φυγής εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, και περιορισμένη ικανότητα αντιμετώπισης εξωγενών κλυδωνισμών. Σε αυτό το πλαίσιο, η συστηματική παρακολούθηση της θέσης μιας χώρας στους διεθνείς δείκτες ανταγωνιστικότητας είναι απαραίτητο εργαλείο για τη χάραξη τεκμηριωμένης οικονομικής πολιτικής.

2. Η ελληνική ανταγωνιστικότητα στους διεθνείς δείκτες

2.1. Παγκόσμια Επετηρίδα για την Ανταγωνιστικότητα του International Institute for Management Development (IMD)

Η Παγκόσμια Επετηρίδα για την Ανταγωνιστικότητα (World Competitiveness Yearbook — WCY) του International Institute for Management Development (IMD)¹ αποτελεί έναν από τους πλέον έγκυρους και ευρέως χρησιμοποιούμενους δείκτες αξιολόγησης της ανταγωνιστικότητας των εθνικών οικονομιών σε διεθνές επίπεδο. Πρόκειται για μία ετήσια έκθεση που αξιολογεί και συγκρίνει 69 οικονομίες παγκοσμίως, συνδυάζοντας ποσοτικά στατιστικά δεδομένα με ποιοτικές έρευνες μεταξύ στελεχών επιχειρήσεων. Από το 1989, αξιολογεί και κατατάσσει εθνικές οικονομίες βάσει της ικανότητάς τους να δημιουργούν και να διατηρούν συνθήκες που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Η ανάλυση βασίζεται σε τέσσερις βασικούς πυλώνες: Οικονομική Επίδοση, Κυβερνητική Αποτελεσματικότητα, Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα και Υποδομές, και λειτουργεί ως σημείο αναφοράς για φορείς χάραξης πολιτικής, κυβερνήσεις και διεθνείς

οργανισμούς κατά την αξιολόγηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της μακροοικονομικής ανθεκτικότητας των χωρών.

Η έκδοση του 2025 αποκτά ιδιαίτερη αναλυτική βαρύτητα τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολό της, καθώς δημοσιεύεται σε μια συγκυρία εντατικοποίησης της ευρωπαϊκής συζήτησης για την ανταγωνιστικότητα. Σε ελληνικό επίπεδο, τα αποτελέσματα αποτυπώνουν το χάσμα μεταξύ μακροοικονομικής σταθεροποίησης και θεσμικής ανταγωνιστικότητας: η χώρα υποχωρεί κατά τρεις θέσεις σε σχέση με το 2024 παρά τις πραγματικές επιτυχίες της τελευταίας πενταετίας. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Έκθεση Draghi και η Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας έχουν αναδείξει ότι η ευρωπαϊκή οικονομία αντιμετωπίζει διαρθρωτικό χάσμα παραγωγικότητας, υποανάπτυκτες κεφαλαιαγορές και τεχνολογική υστέρηση, προκλήσεις που η Επιτροπή επιδιώκει να αντιμετω-

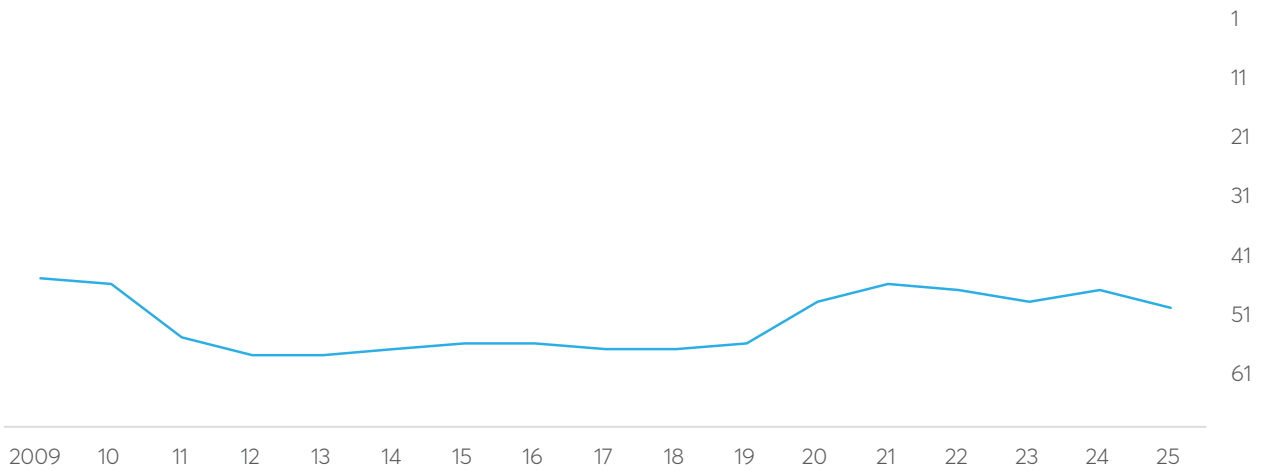
1 International Institute for Management Development (IMD)-World Competitiveness Center. [World Competitiveness Ranking](#).

πίσει μέσω του νέου Πολυετούς Δημοσιονομικού Προγραμματισμού (ΠΔΠ) 2028–2034. Η αρχιτεκτονική του πλαισίου αυτού εγείρει ωστόσο ερωτήματα ως προς τον βαθμό στον οποίο τα επιλεγμένα εργαλεία ανταποκρίνονται στη διάγνωση που καταγράφει η Έκθεση.

Η Ελλάδα κατατάσσεται στην 50ή θέση μεταξύ 69 οικονομιών, υποχωρώντας τρεις θέσεις σε

σχέση με την 47η θέση της προηγούμενης έκδοσης της Παγκόσμιας Επετηρίδας για την Ανταγωνιστικότητα, η οποία αξιολογούσε 67 οικονομίες. Οι χώρες που προστέθηκαν στην πιο πρόσφατη έκδοση είναι οι Ναμίμπια, Κένυα και Ομάν. Σε ορίζοντα πενταετίας, η κατάταξη έχει επιδεινωθεί κατά τέσσερις θέσεις συνολικά, από την 46η θέση το 2021.

Γράφημα 1. Γενική Κατάταξη της Ελλάδας στην Παγκόσμια Επετηρίδα για την Ανταγωνιστικότητα, 2009-2025

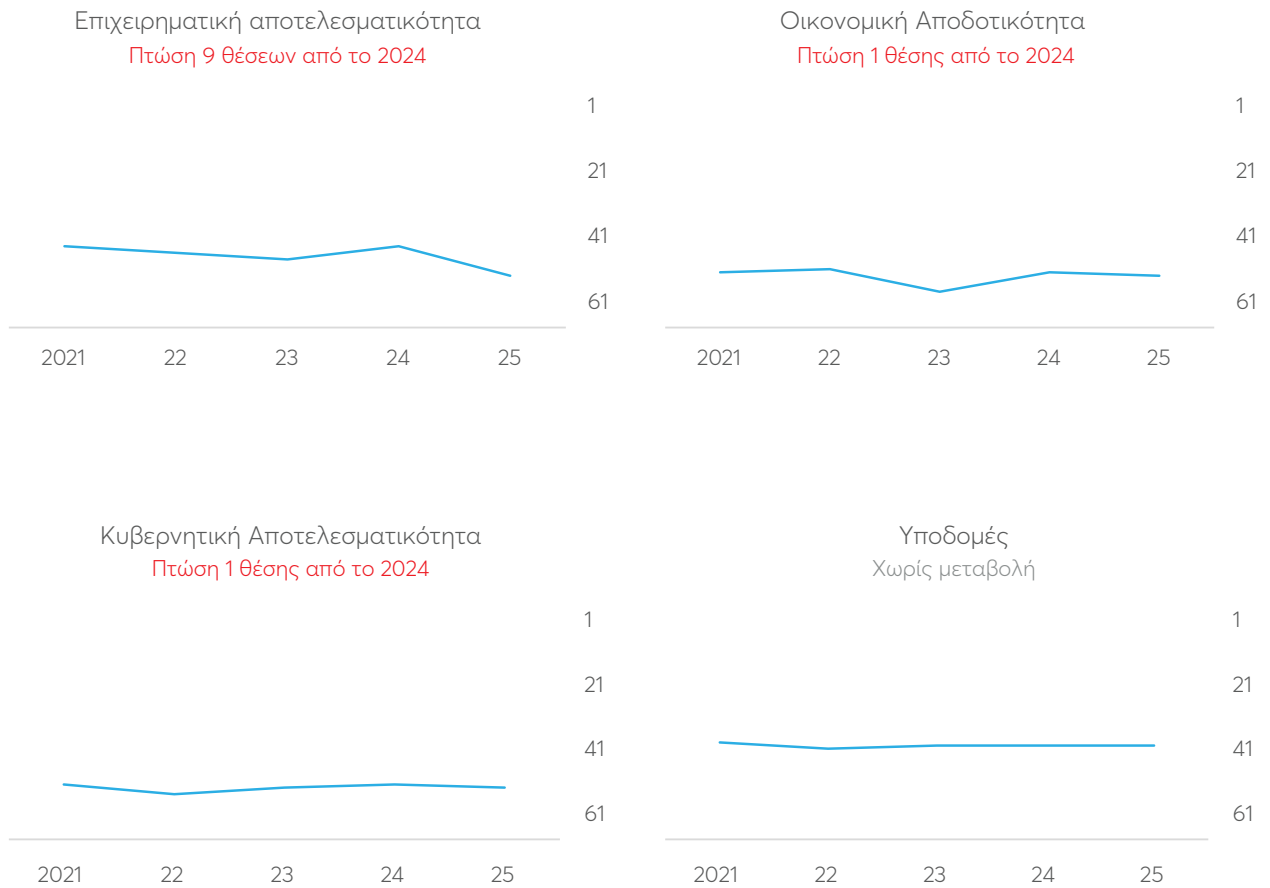

Πηγή: [IMD World Competitiveness Yearbook 2025](#)

Η κατάταξη της Ελλάδας στην Παγκόσμια Επετηρίδα για την Ανταγωνιστικότητα γίνεται καλύτερα αντιληπτή από την ανάλυση των υποκα-

τηγοριών του δείκτη (Γράφημα 1). Αντίστοιχα, η συνολική κατάταξη της χώρας ανά πυλώνα αποτυπώνεται στο Γράφημα 2.

Γράφημα 2. Επιδόσεις της Ελλάδας στην Παγκόσμια Επετηρίδα για την Ανταγωνιστικότητα ανά Πυλώνα, 2021-2025

Πηγή: [IMD World Competitiveness Yearbook 2025](#)

Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα: 53η (-9)

Η πτώση εννέα θέσεων, από την 44^η το 2021 στην 53^η το 2025, στον πυλώνα της Επιχειρηματικής Αποτελεσματικότητας αποτελεί και το σημαντικότερο εύρημα της πιο πρόσφατης έκδοσης της Επετηρίδας. Ο πυλώνας αυτός μετρά την παραγωγικότητα των επιχειρήσεων, τη λειτουργία της αγοράς εργασίας, την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, και την καινοτομική δραστηριότητα. Η επιδείνωση αυτή δεν είναι μόνο αξιοσημείωτη καθαυτή, αλλά ακυρώνει και τη βελτίωση του 2024 (+4 θέσεις), επαναφέροντας τον πυλώνα σε χαμηλότερα επίπεδα από εκείνα του 2023.

Τα επιμέρους δεδομένα της Επετηρίδας αναδεικνύουν τους παράγοντες που τροφοδοτούν τη συνολική αυτή υποχώρηση. Η επίπτωση του brain

drain στην ανταγωνιστικότητα και η υστέρηση στις τραπεζικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες συνιστούν τις πλέον επιβαρυντικές αδυναμίες. Τα δύο αυτά ζητήματα είναι αλληλένδετα: η έλλειψη επιχειρηματικής χρηματοδότησης περιορίζει τη δυνατότητα δημιουργίας θέσεων που θα ανακόπτουν την αναχώρηση εξειδικευμένων εργαζομένων, ενώ ταυτόχρονα η συνεχής φυγή εξειδικευμένου δυναμικού αποδυναμώνει την ικανότητα της αγοράς να αντιμετωπίσει σύνθετες επιχειρηματικές προκλήσεις.

Οικονομική Αποδοτικότητα: 53η (-1)

Η υποχώρηση κατά μία θέση στον πυλώνα της Οικονομικής Αποδοτικότητας το 2025 σε σχέση με το 2024, είναι μεν οριακή, αλλά χρήσιμη αναλυτικά. Παρά το ότι η ελληνική οικονομία ανα-

πτύχθηκε με θετικούς ρυθμούς και ο τουρισμός κινήθηκε σε υψηλά επίπεδα, η σχετική θέση της χώρας επιδεινώθηκε διότι άλλες οικονομίες προχώρησαν ταχύτερα. Αυτό μας υπενθυμίζει ότι η ανταγωνιστικότητα, εξ ορισμού, αξιολογείται συγκριτικά. Δεν αρκεί απλά να βελτιώνεσαι, αλλά πρέπει να βελτιώνεσαι πιο γρήγορα από τους άλλους.

Τα επιμέρους δεδομένα εξηγούν αυτό το παράδοξο. Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από εξαγωγική συγκέντρωση, δηλαδή εξάρτηση της χώρας από συγκεκριμένα προϊόντα ή συγκεκριμένες αγορές προορισμού για τις εξαγωγές της. Επιπλέον, η οικονομία αντλεί σημαντικά έσοδα από τον τουρισμό (8η/69), όμως βαρύνεται από την υψηλή ανεργία (64η/69) και ειδικά την ανεργία των νέων (61η/69).

Κυβερνητική Αποτελεσματικότητα: 53η (-1)

Στον πυλώνα της Κυβερνητικής Αποτελεσματικότητας η Ελλάδα καταγράφει υποχώρηση κατά μία θέση. Ο πυλώνας αυτός καλύπτει τη δημοσιονομική διαχείριση, τη φορολογική πολιτική, και το θεσμικό και ρυθμιστικό πλαίσιο για τις επιχειρήσεις. Η Ελλάδα κατατάσσεται σταθερά στο κατώτερο τέταρτο του δείγματος, καταδεικνύοντας ένα ζητούμενο που ακόμα δεν έχει επιτευχθεί: οι μεταρρυθμίσεις που έχουν αδιαμφισβήτητα υλοποιηθεί δεν αποτυπώνονται ακόμη σε μετρήσιμη ανταγωνιστική βελτίωση έναντι των υπολοίπων οικονομιών.

Το πιο χαρακτηριστικό εύρημα του πυλώνα αυτού είναι η εξής αντίθεση: η ελληνική οικονομία κατατάσσεται 15η/69 στο δημοσιονομικό έλλειμμα αλλά 66η/69 στο δημόσιο χρέος ως % ΑΕΠ. Η διαφορά αυτή μεταφράζεται άμεσα σε υψηλό κόστος δανεισμού (60η/69 στο κόστος κεφαλαίου), γεγονός που επιβαρύνει άμεσα τις επιχειρήσεις. Ταυτόχρονα, η χαμηλή κατάταξη στις τραπεζικές/ χρηματοοικονομικές υπηρεσίες (61η/69) επιτείνει το εν λόγω μειονέκτημα: το χρηματοπιστωτικό σύστημα δεν ανταποκρίνεται επαρκώς στις ανάγκες επιχειρήσεων που επιδιώκουν να αναπτυχθούν ή να επενδύσουν.

Συνεπώς, η δημοσιονομική εξυγίανση δεν έχει ακόμη μεταφραστεί σε μείωση του κόστους κεφαλαίου για τις επιχειρήσεις, γεγονός που συνιστά μία από τις κεντρικές αδυναμίες της ελληνικής ανταγωνιστικότητας.

Υποδομές: 40η (χωρίς μεταβολή)

Η Ελλάδα κατείχε την 39^η θέση στον τομέα των Υποδομών το 2021, την 41^η το 2022 και από το 2023 και μετά έχει σταθεροποιηθεί στην 40^η. Ο πυλώνας αυτός καλύπτει τόσο τις φυσικές υποδομές (μεταφορές, ενέργεια) όσο και τις εκπαιδευτικές, υγειονομικές και τεχνολογικές υποδομές. Η στασιμότητα αποτελεί από μόνη της σημαντικό εύρημα, καθώς οι υποδομές είναι ο πυλώνας που παραδοσιακά απορροφά τη μερίδα του λέοντος της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης προς την Ελλάδα.

Η αντίθεση στον εν λόγω πυλώνα είναι εξίσου ενδεικτική: η Ελλάδα κατατάσσεται 1η/69 στην αναλογία μαθητών/δασκάλων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και 4η/69 στη δευτεροβάθμια, αλλά ταυτόχρονα 58η/69 στην ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο και 68η/69 στην αύξηση του πληθυσμού. Τα δύο τελευταία στοιχεία αποτυπώνουν δύο διαρθρωτικές αδυναμίες που συνδέονται μεταξύ τους: η χώρα διαθέτει ισχυρά εκπαιδευτικά θεμέλια, αλλά δεν μπορεί να τα αξιοποιήσει λόγω ανεπαρκών ψηφιακών υποδομών και δημογραφικής συρρίκνωσης. Η χαμηλή ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο αποτελεί ιδιαίτερα κρίσιμο πρόβλημα για μια χώρα που φιλοδοξεί να αναπτύξει την ψηφιακή της οικονομία, διατηρώντας παράλληλα υψηλές επιδόσεις στην εκπαίδευση.

Δυνατά και Αδύναμα Σημεία ανά Πυλώνα

Πέρα από τις συνολικές κατατάξεις, η Επετηρίδα καθιστά εφικτό τον εντοπισμό επιμέρους δεικτών στους οποίους η Ελλάδα υπερτερεί ή υστερεί. Τα δυνατά σημεία, όπως αποτυπώνονται, τείνουν να αντανakλούν διαχρονικά δομικά πλεονεκτήματα, ενώ τα αδύναμα εντοπίζονται σε τομείς που απαιτούνται συστηματικές παρεμβάσεις

πολιτικής, όπως η αγορά εργασίας και η θεσμική αποτελεσματικότητα. Τόσο τα δυνατά όσο και τα

αδύναμα σημεία ανά πυλώνα συγκεντρώνονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Δυνατά και Αδύναμα Σημεία της Ελληνικής Οικονομίας ανά Πυλώνα

Πυλώνας	Δυνατά Σημεία	Αδύναμα Σημεία
Οικονομική Αποδοτικότητα	Εξαγωγική συγκέντρωση (2η/69) Έσοδα από τουρισμό (8η/69)	Ποσοστό συνολικής ανεργίας (64η/69) Ανεργία νέων (61η/69)
Κυβερνητική Αποτελεσματικότητα	Διαδικασίες ίδρυσης επιχείρησης (6η/69) Έλλειμμα κρατικού προϋπολογισμού ως % ΑΕΠ (15η/69)	Χρέος γενικής κυβέρνησης ως % ΑΕΠ (66η/69) Κόστος κεφαλαίου (60η/69)
Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα	Επίπεδα μισθών (25η/69) Παραγωγικότητα εργατικού δυναμικού (31η/69)	Επίπτωση brain drain στην ανταγωνιστικότητα (64η/69) Τραπεζικές/χρηματοοικ. υπηρεσίες (61η/69)
Υποδομές	Αναλογία μαθητών/δασκάλων πρωτοβάθμιας (1η/69) Αναλογία μαθητών/καθηγητών δευτεροβάθμιας (4η/69)	Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού (68η/69) Μέση ταχύτητα δικτύου Ίντερνετ (58η/69)

Πηγή: [IMD World Competitiveness Yearbook 2025](#)

Από τον Πίνακα 1 αναδύονται τρία διαχρονικά πρότυπα που αξίζουν ιδιαίτερη προσοχή. Πρώτον, τα δυνατά σημεία της χώρας αποτελούν κατά κύριο λόγο διαρθρωτικά πλεονεκτήματα που δεν απαιτούν άμεση νομοθετική δράση για τη διατήρησή τους: η εξαγωγική συγκέντρωση (2η/69), τα τουριστικά έσοδα (8η/69) και οι εκπαιδευτικές αναλογίες αντικατοπτρίζουν μακροχρόνιες επενδύσεις και παραμένουν σχετικά σταθερά. Δεύτερον, τα αδύναμα σημεία τείνουν να συγκεντρώνονται σε δύο παραλλήλους άξονες: αφενός, σε δείκτες αγοράς εργασίας (ανεργία νέων, brain drain) και χρηματοδότηση (κόστος κεφαλαίου, τραπεζικές υπηρεσίες) και αφετέρου σε ψηφιακές υποδομές και δημόσιο χρέος. Τρίτον, αξιοσημείωτο είναι ότι η καλή επίδοση στις διαδικασίες ίδρυσης επιχείρησης (6η/69) δεν μεταφράζεται σε αντίστοιχη ευκολία λειτουργίας, αποκαλύπτοντας ένα συστηματικό χάσμα μεταξύ ευκολίας ίδρυσης και θεσμικής αποδοτικότητας.

Εν συνόλω, τα στοιχεία της έκδοσης 2025 της Παγκόσμιας Επετηρίδας για την Ανταγωνιστικότητα του IMD κατατάσσουν την Ελλάδα στην 50^η

θέση μεταξύ 69 οικονομιών, τρεις θέσεις χαμηλότερα σε σχέση με το 2024 και τέσσερις χαμηλότερα σε σχέση με το 2021, με τη χώρα να παραμένει στην τελευταία εικοσάδα του δείγματος. Η υποχώρηση εκτείνεται σε τρεις από τους τέσσερις πυλώνες, με μεγαλύτερη πτώση στην «Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα» (-9 θέσεις), η οποία ακυρώνει τη βελτίωση του 2024. Χαρακτηριστικό είναι ότι και οι τρεις πυλώνες στους οποίους καταγράφεται υποχώρηση καταλήγουν στην ίδια θέση (53η/69), γεγονός που υποδηλώνει γενικευμένη και όχι στοχευμένη αδυναμία. Την ίδια στιγμή, ο πυλώνας των Υποδομών παραμένει αμετάβλητος στην 40^η θέση. Από την ανάλυση των επιμέρους δεικτών προκύπτει ότι η χώρα αποδίδει καλύτερα σε τομείς που έχουν διαμορφωθεί σταδιακά στο χρόνο και δεν μεταβάλλονται εύκολα, όπως ο τουρισμός, η εξαγωγική συγκέντρωση και οι εκπαιδευτικές αναλογίες. Αντίθετα, υστερεί συστηματικά σε δείκτες που εξαρτώνται από τις τρέχουσες θεσμικές και πολιτικές συνθήκες, όπως η ανεργία, το κόστος κεφαλαίου, το δημόσιο χρέος, το brain drain και οι ψηφιακές υποδομές.

2.2 Ρυθμιστική Πολυπλοκότητα: Η Ελλάδα ως η πιο Σύνθετη Επιχειρηματική Δικαιοδοσία Παγκοσμίως

Ο Παγκόσμιος Δείκτης Επιχειρηματικής Πολυπλοκότητας (Global Business Complexity Index — GBCI) εκδίδεται ετησίως από την TMF Group, έναν από τους μεγαλύτερους παρόχους υπηρεσιών εταιρικής συμμόρφωσης και διοίκησης παγκοσμίως. Η 13η έκδοση του δείκτη (GBCI 2026) αξιολογεί 81 δικαιοδοσίες που αντιπροσωπεύουν άνω του 90% της παγκόσμιας οικονομίας, κατατάσσοντάς τις από την πιο έως την λιγότερο σύνθετη για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, βάσει 292 δεικτών ανά χώρα. Η ανάλυση επικεντρώνεται στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στους τομείς της λογιστικής και φορολογίας, της διαχείρισης εταιρικών οντοτήτων και των εργασιακών απαιτήσεων. Σε αντίθεση με άλλους δείκτες ανταγωνιστικότητας, ο GBCI δεν μετρά το επίπεδο φορολογίας ή χρέους, αλλά το ίδιο το κόστος συμμόρφωσης με το ρυθμιστικό περιβάλλον, δηλαδή την πολυπλοκότητα, την αβεβαιότητα και τον διοικητικό φόρτο που επωμίζονται οι επιχειρήσεις στην καθημερινή τους λειτουργία.

Τα ευρήματα της Παγκόσμιας Επετηρίδας για την Ανταγωνιστικότητα αποκτούν ιδιαίτερο βάρος όταν συναξιολογηθούν με τα αποτελέσματα του Παγκόσμιου Δείκτη Επιχειρηματικής Πολυπλοκότητας (Global Business Complexity Index — GBCI 2026) της TMF Group. Σύμφωνα με την 13η έκδοση του δείκτη (Μάιος 2026), η Ελλάδα κατατάσσεται για τρίτο συνεχόμενο έτος στην 1η θέση παγκοσμίως ως η πιο σύνθετη χώρα για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, με κύριους παράγοντες τις συνεχείς νομοθετικές αλλαγές και τις εν εξελίξει ρυθμιστικές μεταρρυθμίσεις. Πρόκειται για εύρημα που αξίζει ιδιαίτερης αναλυτικής προσοχής, διότι δεν αντανakλά αποκλειστικά τα επίπεδα φορολογίας ή χρέους, πα-

ράγοντες που η Επετηρίδα ήδη καταγράφει, αλλά το ίδιο το κόστος συμμόρφωσης με το ρυθμιστικό περιβάλλον: τις απαιτούμενες ώρες συμμόρφωσης, τις διοικητικές προϋποθέσεις, την απρόβλεπτη εφαρμογή των κανόνων και το διαρκές βάρος της νομοθετικής αβεβαιότητας.

Το εύρημα αυτό δεν αφορά αποκλειστικά την Ελλάδα: τρεις από τις δέκα πιο σύνθετες οικονομίες παγκοσμίως ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση - η Ελλάδα (1η), η Γαλλία (4η) και η Ιταλία (8^η) (Πίνακας 2) - αναδεικνύοντας ότι ο κατακερματισμός και η πολυπλοκότητα αποτελούν ευρωπαϊκό, και όχι μόνο εθνικό, ζήτημα. Χαρακτηριστικά, η TMF Group επισημαίνει ότι πρωτοβουλίες της ΕΕ, όπως η οδηγία ATAD3 και ο θεσμός EU Inc., έχουν έως σήμερα περιορισμένη αποτελεσματικότητα στη μείωση της ρυθμιστικής επιβάρυνσης στην Ενιαία Αγορά. Η ATAD3 ήταν πρόταση οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με στόχο να αποτρέψει τη χρήση εικονικών εταιρειών χωρίς πραγματική οικονομική δραστηριότητα για την απόκτηση φορολογικών πλεονεκτημάτων εντός της Ενιαίας Αγοράς. Ωστόσο, τον Ιούνιο 2025 το ECOFIN αποφάσισε επίσημα την απόσυρσή της από το νομοθετικό πρόγραμμα, καθώς δεν επτεύχθη ομοφωνία μεταξύ των κρατών μελών, ενώ εντοπίστηκαν σημαντικές αλληλεπικαλύψεις με την υπάρχουσα οδηγία DAC6. Το EU Inc. είναι νέο, προαιρετικό και πλήρως εναρμονισμένο νομικό πλαίσιο εταιρικού δικαίου σε επίπεδο ΕΕ, που επιτρέπει στις επιχειρήσεις να εγγραφούν ψηφιακά εντός 48 ωρών με μέγιστο κόστος 100 ευρώ, χωρίς να χρειαστεί να πλοηγηθούν στα 27 διαφορετικά εθνικά συστήματα. Η πρόταση υποβλήθηκε τον Μάρτιο 2026 ως κεντρικό στοιχείο της ατζέντας ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, με στόχο πολιτική συμφωνία έως το τέλος του 2026.

Πίνακας 2. Οι 10 Πιο Σύνθετες Οικονομίες Παγκοσμίως – GBCI 2026

1.	Ελλάδα
2.	Μεξικό
3.	Βραζιλία
4.	Γαλλία
5.	Τουρκία
6.	Κολομβία
7.	Βολιβία
8.	Ιταλία
9.	Αργεντινή
10.	Περού

Πηγή: [TMF Group, Global Business Complexity Index 2026](#)

Τα δεδομένα αυτά συνδέονται άμεσα με την κατάταξη της χώρας στον πυλώνα της Κυβερνητικής Αποτελεσματικότητας της Επετηρίδας για την Ανταγωνιστικότητα (53η/69). Η ρυθμιστική πολυπλοκότητα μεταφράζεται σε άμεσο κόστος για τις επιχειρήσεις. Η αδυναμία πρόβλεψης νομοθετικών μεταβολών αποτρέπει μεσοπρόθεσμες επενδυτικές αποφάσεις. Οι διαδικαστικές απαιτήσεις απορροφούν διοικητικούς πόρους που θα μπορούσαν να διατεθούν παραγωγικά. Και η απαίτηση για «τοπική παρουσία» που αναδεικνύει ο GBCI ως αναγκαία στρατηγική για επιχειρήσεις που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην Ελλάδα, αντιπροσωπεύει ένα άτυπο, μη δασμολογικό εμπόδιο εισόδου, ιδιαίτερα επαχθές για μικρομεσαίες επιχειρήσεις και για ξένους επενδυτές.

Το εύρημα αυτό προσθέτει μια κρίσιμη διάσταση στη διάγνωση που προκύπτει από την WCY: η καταγεγραμμένη υστέρηση στην Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα (53η/69, πτώση 9 θέσεων) δεν οφείλεται αποκλειστικά σε μακροοικονομικούς παράγοντες, αλλά και στο συστημικό κόστος λειτουργίας μέσα σε ένα ρυθμιστικό περιβάλλον που κατατάσσεται ως το πιο σύνθετο στον κόσμο. Η αντίφαση παραμένει: η χώρα κατατάσσεται 6η

καλύτερη παγκοσμίως στις διαδικασίες ίδρυσης επιχείρησης, αλλά 1η στη δυσκολία λειτουργίας της, ένα χάσμα που αντικατοπτρίζει την απόκλιση μεταξύ της τυπικής απλοποίησης της νομοθεσίας και της ουσιαστικής αποτελεσματικότητας του θεσμικού πλαισίου.

Αντίθετα, δικαιοδοσίες όπως η Δανία, το Χονγκ Κονγκ, η Ολλανδία και η Τσεχία, χώρες που κατατάσσονται στις δέκα λιγότερο πολύπλοκες παγκοσμίως, διαθέτουν σταθερό και απρόσκοπτο ρυθμιστικό περιβάλλον, υποστηριζόμενο από ψηφιακές υποδομές και συνεπή εφαρμογή κανόνων. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι χώρες αυτές δεν κατατάσσονται απαραίτητα υψηλά λόγω χαμηλής φορολογίας ή μικρού κράτους, αλλά λόγω της προβλεψιμότητας και της συνέπειας του ρυθμιστικού τους πλαισίου, ακριβώς εκείνων των χαρακτηριστικών που ο GBCI αναδεικνύει ως ελλειμματικά για την Ελλάδα. Η αλληλεπίδραση μεταξύ ρυθμιστικής πολυπλοκότητας και επενδυτικής ελκυστικότητας δεν είναι θεωρητική. Διεθνείς επιχειρήσεις που αξιολογούν τοποθεσίες για επενδύσεις, εγκαταστάσεις ή ανάπτυξη δραστηριοτήτων έχουν κίνητρο να επιλέξουν δικαιοδοσίες χαμηλής πολυπλοκότητας, ανεξάρτητα από άλλα πλεονεκτήματα.

2.3 Η Έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη για την Ελληνική Οικονομία

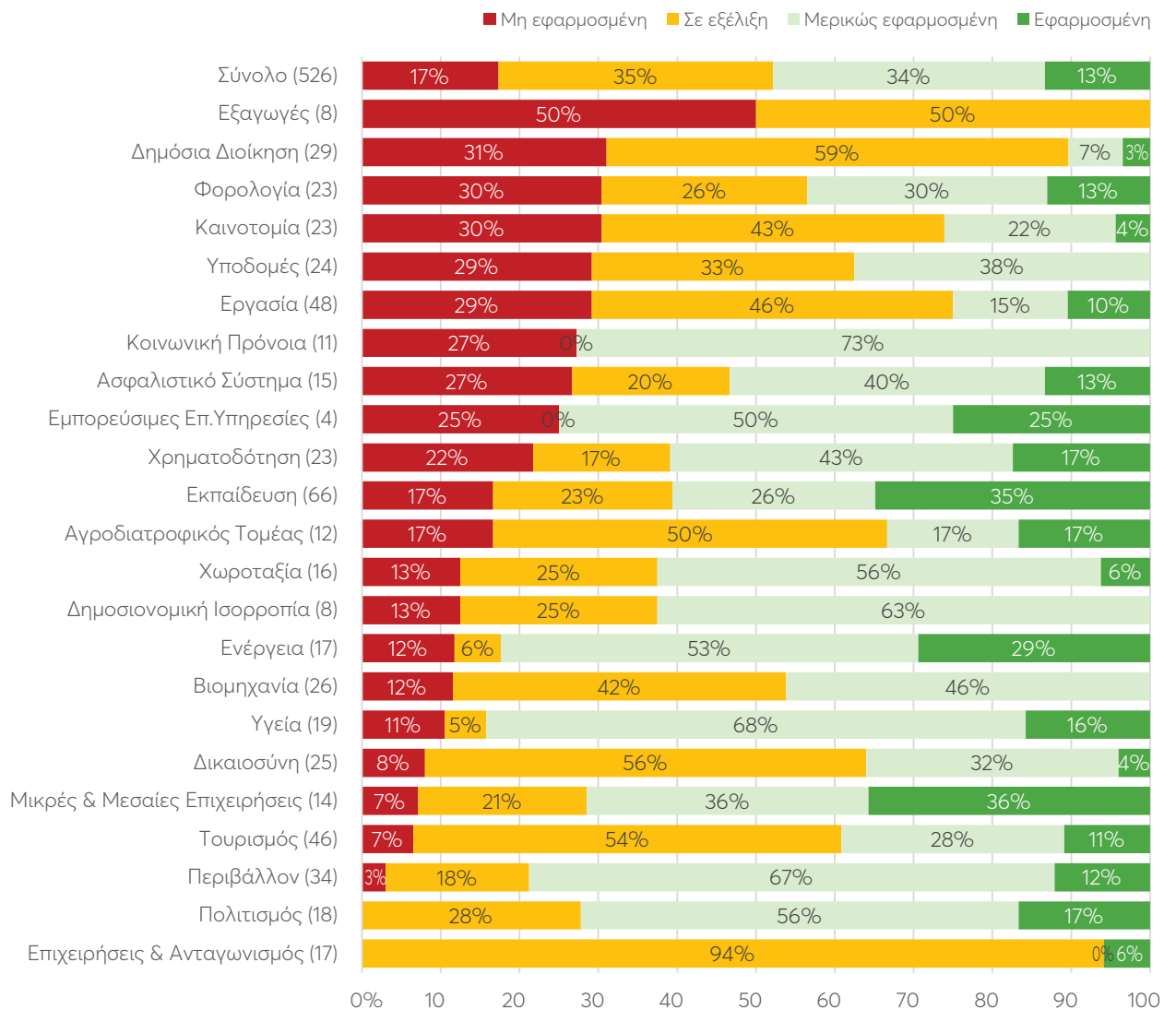
Μια τεκμηριωμένη εικόνα της προόδου στις θεσμικές μεταρρυθμίσεις παρέχει ο Δείκτης Εφαρμογής της Έκθεσης Επιτροπής Πισσαρίδη του Παρατηρητηρίου του ΚΕΦΙΜ. Σύμφωνα με την τελευταία αξιολόγηση (Δεκέμβριος 2025), η Έκθεση περιλαμβάνει 525 τεκμηριωμένες προτάσεις σε 23 κατηγορίες. Από αυτές, 75 (14%) έχουν υλοποιηθεί πλήρως, 175 (33%) έχουν υλοποιηθεί μερικώς, 182 (35%) βρίσκονται σε εξέλιξη και 93 (18%) δεν έχουν ακόμη ξεκινήσει. Συνολικά, το 48% των προτάσεων έχει υλοποιηθεί πλήρως ή μερικώς, ενώ το υπόλοιπο 52% βρίσκεται σε εξέλιξη ή δεν έχει ξεκινήσει (Γράφημα 3).

Στους τομείς που συνδέονται άμεσα με την Κυβερνητική Αποτελεσματικότητα, η εικόνα είναι ανάμικτη. Στη Δημόσια Διοίκηση (29 προτάσεις), το 59% έχει υλοποιηθεί πλήρως και το 31% μερικώς, δηλαδή σχεδόν το 90% έχει ξεκινήσει να υλοποιείται. Αντίθετα, στη Δικαιοσύνη (25 προτάσεις) μόνο το 32% έχει υλοποιηθεί πλήρως ή μερικώς, ενώ το 56% βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη.

Στη Χρηματοδότηση (23 προτάσεις), το 17% έχει εφαρμοστεί πλήρως και το 39% μερικώς, ενώ το 22% δεν έχει ξεκινήσει. Στην Εργασία (48 προτάσεις), η πλήρης και μερική εφαρμογή φτάνει μόλις το 30%, το 42% βρίσκεται σε εξέλιξη και το 29% δεν έχει ξεκινήσει.

Τα δεδομένα αυτά επιβεβαιώνουν το εύρημα της Παγκόσμιας Επετηρίδας για την Ανταγωνιστικότητα: το χάσμα μεταξύ νομοθέτησης και εφαρμογής παραμένει ο πιο κρίσιμος περιορισμός. Οι τομείς με τη μεγαλύτερη υστέρηση στην εφαρμογή των προτάσεων της Επιτροπής Πισσαρίδη, όπως η Δικαιοσύνη, η Εργασία και η Χρηματοδότηση, είναι ακριβώς εκείνοι που συμβάλλουν στη χαμηλή κατάταξη στους αντίστοιχους πυλώνες της Επετηρίδας. Η εφαρμογή των εν λόγω προτάσεων δεν αποτελεί μόνο πολιτική υποχρέωση, αλλά και μετρήσιμη προϋπόθεση για τη βελτίωση της θέσης της χώρας στην επόμενη έκδοση της Επετηρίδας.

Γράφημα 3. Βαθμός Εφαρμογής Προτάσεων Έκθεσης Επιτροπής Πισσαρίδη

* Σε παρένθεση ο αριθμός των προτάσεων στον τομέα

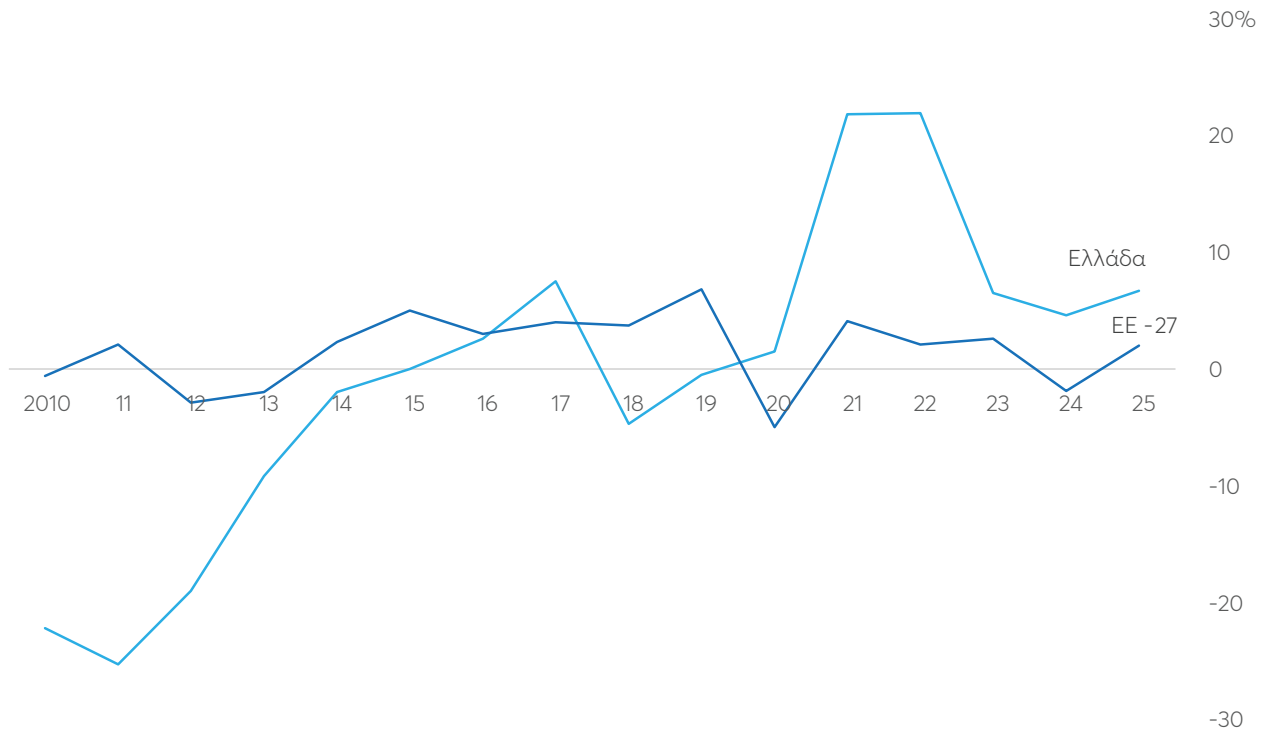
Πηγή: Βαλλιάνος Ι., Σαραβάκος Κ., (2025). [Δεδομένα Δείκτη Εφαρμογής Προτάσεων Έκθεσης Πισσαρίδη \(Έκδοση: Δεκέμβριος, 2025\)](#). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών - Μάρκος Δραγούμης.

2.4 Η Εξέλιξη των Επενδύσεων στην Ελλάδα και την ΕΕ-27

Το Γράφημα 4 απεικονίζει την ποσοστιαία μεταβολή του Ακαθάριστου Σχηματισμού Παγίου Κεφαλαίου (ΑΣΠΚ) σε σταθερές τιμές για την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών μελών για την περίοδο 2010-2025. Τα δεδομένα αναδεικνύουν με ιδιαίτερη ευκρίνεια το βάθος της

επενδυτικής κατάρρευσης που βίωσε η ελληνική οικονομία κατά τη διάρκεια της κρίσης χρέους, το μέγεθος της απόκλισής της από την ευρωπαϊκή πορεία και τα πρώτα σημάδια μιας επενδυτικής ανάκαμψης που, παρά τη δυναμική της, παραμένει ανολοκλήρωτη.

Γράφημα 4. Ποσοστιαία Μεταβολή Ακαθάριστου Σχηματισμού Παγίου Κεφαλαίου, Ελλάδα και ΕΕ-27, 2010-2025

Πηγή: [AMECO](#)

Η πρώτη περίοδος που ξεχωρίζει είναι η πενταετία 2010-2014. Η Ελλάδα κατέγραψε διαδοχικές μειώσεις του ΑΣΠΚ της τάξης του 22,2% το 2010, του 25,3% το 2011 και του 18,9% το 2012, ενώ η συρρίκνωση επιβράδυνε χωρίς να αντιστραφεί το 2013 (-9,2%) και το 2014 (-2,0%). Η ΕΕ-27 ακολούθησε εντελώς διαφορετική τροχιά: η ήπια υποχώρηση του 2010 (-0,6%) διαδέχτηκε μια ήπια ανάκαμψη το 2011 (+2,1%) και στη συνέχεια δύο έτη ήπιων αρνητικών επιδόσεων, το 2012 (-2,9%) και το 2013 (-2,0%), πριν η ανάπτυξη των επενδύσεων επιστρέψει οριστικά. Η ασυμμετρία αυτή δεν αποτελεί απλώς στατιστικό εύρημα, αλλά αντανακλά έναν από τους βαθύτερους μηχανισμούς με τους οποίους η κρίση χρέους επέδρασε στη μακροπρόθεση ανταγωνιστικότητα. Η κατάρρευση των επενδύσεων για πέντε συνεχόμενα έτη σε τέτοια επίπεδα επιβαρύνει το παραγωγικό κεφάλαιο μιας οικονομίας σωρευτικά και με καθυστερούμενες επιπτώσεις που εκδηλώνονται για πολύ μεγαλύτερο διάστημα από ό,τι υποδηλώνει η βραχυπρόθεση ανάκαμψη των μακροοικονομικών δεικτών.

Η δεύτερη σημαντική παρατήρηση αφορά την περίοδο 2015-2019. Η ΕΕ-27 κατέγραψε σταθερά θετικούς ρυθμούς αύξησης των επενδύσεων, που κορυφώθηκαν το 2019 με +6,8%, αντανακλώντας τη σύγκλιση οικονομικής σταθερότητας και προσίτης χρηματοδότησης στις περισσότερες ευρωπαϊκές οικονομίες. Η Ελλάδα σημείωσε θετική μεταβολή από το 2016 και μετά, αλλά παρέμεινε σε έντονα περιορισμένη βάση: +2,6% το 2016, +7,5% το 2017, -4,7% το 2018 και -0,5% το 2019. Η αδυναμία να μεταφραστεί η επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς σε διατηρήσιμη επενδυτική ανάκαμψη εκείνη την περίοδο αντανακλά ακριβώς τις αδυναμίες που αναδεικνύει η Παγκόσμια Επετηρίδα για την Ανταγωνιστικότητα: το υψηλό κόστος κεφαλαίου, η αδύναμη κεφαλαιαγορά και η ρυθμιστική αβεβαιότητα δρουν ως ανασταλτικοί παράγοντες για ιδιωτικές επενδύσεις ακόμα και σε περιόδους μακροοικονομικής σταθεροποίησης.

Η πανδημία του 2020 αποτύπωσε για άλλη μια φορά την ανομοιογένεια του ευρωπαϊκού επενδυτικού τοπίου. Η ΕΕ-27 κατέγραψε πτώση 5,0%,

ενώ η Ελλάδα εμφάνισε οριακά θετική μεταβολή (+1,5%), μια εξέλιξη που αποδίδεται εν μέρει στη διατήρηση δημόσιων επενδύσεων μέσω κοινωτικών χρηματοδοτήσεων. Εντούτοις, το πιο σημαντικό εύρημα της πρόσφατης περιόδου αφορά την ταχύτητα ανάκαμψης που επέδειξε η Ελλάδα από το 2021 και μετά: +21,8% το 2021, +21,9% το 2022, +6,5% το 2023, +4,6% το 2024 και +6,7% το 2025. Πρόκειται για ρυθμούς που υπερβαίνουν κατά πολύ τους αντίστοιχους της ΕΕ-27 για όλη αυτήν την περίοδο, με τη σύνολο κοινοτική επίδοση να παρουσιάζει επιβράδυνση, ακόμα και ήπια υποχώρηση το 2024 (-1,9%), πριν ανακάμψει οριακά το 2025 (+2,0%). Η εικόνα αυτή, όμως, δεν

μπορεί να διαβαστεί αποκομμένη από το ιστορικό της πλαίσιο. Οι υψηλοί ρυθμοί αύξησης αντανακλούν εν μέρει το χαμηλό αφετηριακό σημείο μιας οικονομίας που έχει χάσει σχεδόν τα μισά του επενδυτικού της αποθέματος κατά τη δεκαετία της κρίσης. Η Ελλάδα παραμένει σε διαδικασία αναπλήρωσης παγίων και όχι συσσώρευσης νέου παραγωγικού κεφαλαίου σε ρυθμούς συγκρίσιμους με τους ευρωπαϊούς εταίρους που δεν γνώρισαν αντίστοιχη κατάρρευση. Η σύγκλιση με τη μέση ευρωπαϊκή επενδυτική επίδοση, τόσο σε επίπεδο αποθέματος όσο και σε επίπεδο ρυθμών, παραμένει ζητούμενο μεσοπρόθεσμης εμβέλειας και όχι κατεκτημένο επίτευγμα.

4. Η Ελλάδα στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ανταγωνιστικότητας

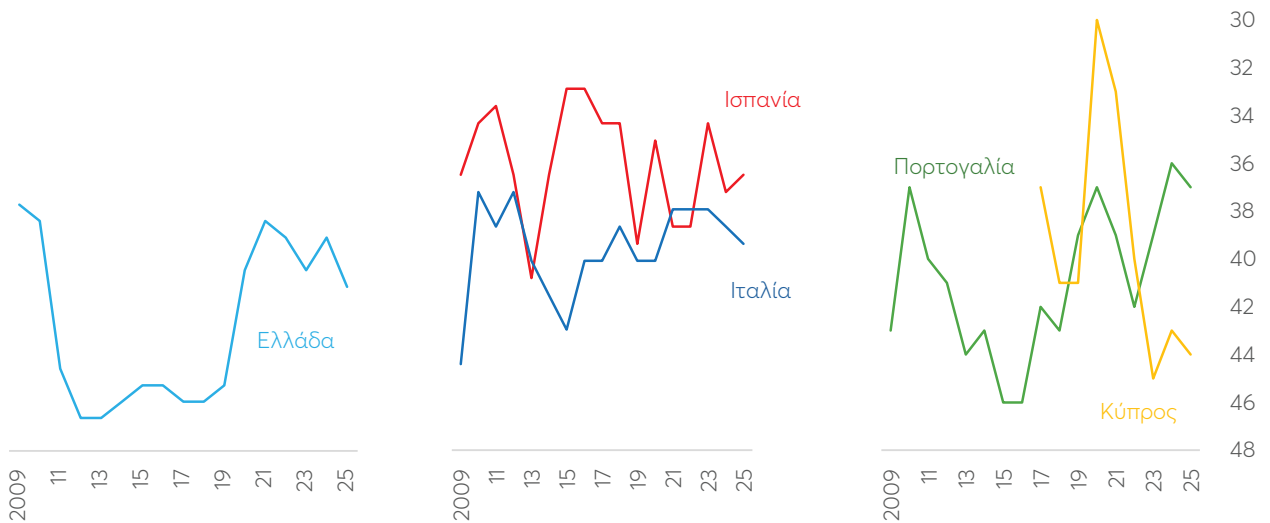
Η αξιολόγηση της ανταγωνιστικότητας μιας χώρας αποκτά πλήρες νόημα μόνο μέσα από συγκριτική ανάλυση. Η κατάταξη της Ελλάδας στην 50ή θέση μεταξύ 69 οικονομιών παγκοσμίως δεν αντανακλά απαραίτητα αποτυχία σε απόλυτους όρους, καθώς η χώρα έχει σημειώσει σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επιτυχίες τα τελευταία χρόνια. Αντίθετα, η σχετική υποχώρηση υποδηλώνει ότι άλλες οικονομίες κινούνται ταχύτερα, γεγονός που συνιστά το κρίσιμο σημείο που χρήζει αντιμετώπισης.

Μεταξύ των 26 κρατών μελών της ΕΕ που συμπεριλαμβάνονται στην Επετηρίδα, η Ελλάδα κατατάσσεται 22η στο ευρωπαϊκό σύνολο, στο κατώτερο τέταρτο της ευρωπαϊκής ομάδας. Χώρες με συγκρίσιμα χαρακτηριστικά, όπως η Πορτογαλία (37η παγκοσμίως) και η Ισπανία (39η), κατατάσσονται σαφώς υψηλότερα, παρά τα κοινά ιστορικά βάρη υψηλού δημόσιου χρέους και αυξημένης ανεργίας. Την κορυφή της παγκόσμιας κατάταξης καταλαμβάνουν για το 2025 η Δανία,

το Χονγκ και η Ολλανδία, χώρες που χαρακτηρίζονται από εξαιρετικά αποτελεσματικά θεσμικά πλαίσια, ανοιχτές αγορές εργασίας και κεφαλαίου και υψηλές επιδόσεις στην καινοτομία.

Η σύγκριση με ομοειδείς οικονομίες, όπως διαφαίνεται στο Γράφημα 5, αναδεικνύει ότι η υστέρηση της Ελλάδας δεν είναι αναπόφευκτη. Η Πορτογαλία (37η) και η Ισπανία (39η), χώρες με συγκρίσιμη εμπειρία δημοσιονομικής κρίσης, κατατάσσονται 11-13 θέσεις υψηλότερα, ενώ ακόμη και η Ιταλία (43η), με τα διαρθρωτικά της προβλήματα, προηγείται της Ελλάδας. Η Κύπρος, για την οποία υπάρχουν δεδομένα από το 2017 και μετά, παρά την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς της το 2020 και το 2021 όταν άγγιξε την 30^η θέση, τώρα έπεσε πάλι στην 44^η θέση, 6 θέσεις καλύτερα από την Ελλάδα. Το χάσμα αυτό καταδεικνύει ότι η χώρα υστερεί όχι μόνο σε απόλυτους όρους, αλλά και σε σχέση με τους πιο οικείους ευρωπαϊκούς εταίρους της.

Γράφημα 5. Κατάταξη Ελλάδας, Ισπανίας, Πορτογαλίας, Ιταλίας και Κύπρου στην Παγκόσμια Επετηρίδα για την Ανταγωνιστικότητα 2009-2025

Πηγή: [IMD World Competitiveness Yearbook](#)

Σε επίπεδο ευρωπαϊκής επίδοσης, η ΕΕ ως σύνολο αντιμετωπίζει μια κοινή διαρθρωτική πρόκληση: η μέση φορολογική επιβάρυνση στην ΕΕ (~39% του ΑΕΠ) υπερβαίνει σημαντικά εκείνη των ΗΠΑ (~26%) και της Ιαπωνίας, τοποθετώντας τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις σε μειονεκτική θέση από πλευράς κόστους. Η Ελλάδα επιτείνει το μειονέκτημα αυτό, συνδυάζοντας υψηλή φορολόγηση με χαμηλότερη αποδοτικότητα των δημόσιων υπηρεσιών σε σύγκριση με τους βόρειους ευρωπαίους εταίρους της.

Ενδεικτικά, η Επετηρίδα καταγράφει για το 2025 ότι η Ελλάδα κατέχει μεν την 15η θέση παγκοσμίως στο έλλειμμα κρατικού προϋπολογισμού ως ποσοστό του ΑΕΠ (σαφές σημάδι δημοσιονομικής εξυγίανσης), αλλά εξακολουθεί να κατατάσσεται 66η/69 ως προς το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ. Η διόρθωση αυτής της ανισορροπίας, μέσω βιώσιμης ανάπτυξης και διατηρήσιμης δημοσιονομικής πειθαρχίας, παραμένει εθνική προτεραιότητα με άμεσες συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα.

Η συγκριτική ανάλυση αποκτά μεγαλύτερη αναλυτική αξία όταν εξετάζεται ανά πυλώνα. Η Πορτογαλία (37η συνολικά) και η Ισπανία (39η) εμφανίζουν υψηλότερες επιδόσεις, ιδίως στους πυλώνες της Επιχειρηματικής Αποτελεσματικότητας

και της Κυβερνητικής Αποτελεσματικότητας, ακριβώς στους τομείς όπου η Ελλάδα καταγράφει τη μεγαλύτερη υστέρηση. Από την πενταετή εξέλιξη προκύπτει ότι η Ελλάδα κατείχε την 44η θέση στην Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα το 2021 και υποχώρησε στην 53η το 2025, ενώ οι Υποδομές παρέμειναν σταθερές στην 40ή θέση για τρία συνεχόμενα έτη. Το παράδοξο είναι ότι η χώρα διατηρεί μια από τις καλύτερες επιδόσεις στις διαδικασίες ίδρυσης επιχείρησης (6η/69), γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με την 60ή θέση στο κόστος κεφαλαίου και την 61η στις τραπεζικές υπηρεσίες. Το χάσμα μεταξύ ευκολίας ίδρυσης και θεσμικής αποδοτικότητας αποτελεί την πιο ενδεικτική αδυναμία που διαφοροποιεί την Ελλάδα από τις ομοειδείς οικονομίες που έχουν καταφέρει να μεταφράσουν τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις σε μετρήσιμη βελτίωση της επιχειρηματικής πραγματικότητας.

Τα ευρήματα της Επετηρίδας δεν αποτελούν μεμονωμένο ελληνικό φαινόμενο. Η συσσωρευτική υστέρηση στην Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα (από 44η σε 53η την πενταετία), η αδυναμία στην πρόσβαση σε κεφάλαιο (60η/69) και οι ψηφιακές υποδομές (58η/69) συνδέονται άμεσα με ζητήματα που η Έκθεση Draghi προσδιορίζει ως βασικές αιτίες της ευρωπαϊκής υστέρησης:

υποανάπτυκτες κεφαλαιαγορές, εμπόδια στις ιδιωτικές επενδύσεις υψηλού κινδύνου και ψηφιακή υστέρηση. Η επόμενη ενότητα εξετάζει πώς η ευ-

ρωπαϊκή ατζέντα επιχειρεί να απαντήσει σε αυτές τις αδυναμίες και τι συνεπάγεται αυτό ειδικά για την Ελλάδα.

5. Η Ευρωπαϊκή Ατζέντα Ανταγωνιστικότητας: Η Έκθεση Draghi και η Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας

5.1 Η Έκθεση Draghi (2024)

Τον Σεπτέμβριο του 2024, ο πρώην Πρόεδρος της ΕΚΤ Mario Draghi υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την ομώνυμη έκθεση για την ανταγωνιστικότητα, η οποία έκτοτε αποτελεί σημείο αναφοράς για τη χάραξη ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής. Η Έκθεση εντοπίζει ένα χάσμα παραγωγικότητας μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ, το οποίο αποδίδεται κυρίως στην τεχνολογική υστέρηση, και καταγράφει την ανάγκη για πρόσθετες επενδύσεις ύψους €750–800 δισ. ετησίως, ποσό που αντιστοιχεί σε σχεδόν 5% του ΑΕΠ της ΕΕ.

Η Έκθεση προσδιόρισε τρεις πυλώνες δράσης: Πρώτον, τη γεφύρωση του χάσματος καινοτομίας με τις ΗΠΑ και την Κίνα, ιδίως στις τεχνολογίες αιχμής. Η βασική αιτία της τεχνολογικής υστέρησης δεν εντοπίζεται στην έλλειψη δημόσιων επενδύσεων, αλλά στην υποανάπτυξη των ευρωπαϊκών κεφαλαιαγορών και στην αδυναμία διαχέτευσης των αποταμιεύσεων σε επενδύσεις υψηλού κινδύνου και υψηλής απόδοσης. Στο πλαίσιο

αυτό, η ολοκλήρωση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών (Capital Markets Union) αποτελεί κεντρική προτεραιότητα. Δεύτερον, τη σύνδεση της από-ανθρακοποίησης με την ανταγωνιστικότητα, ώστε ο ευρωπαϊκός πράσινος μετασχηματισμός να μη λειτουργεί εις βάρος της βιομηχανικής παραγωγικότητας. Τρίτον, την ενίσχυση της στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ σε κρίσιμες εφοδιαστικές αλυσίδες (ενέργεια, κρίσιμα ορυκτά, αμυντική βιομηχανία), μέσω της μείωσης των εξαρτήσεων από τρίτες χώρες.

Για την Ελλάδα, τα ευρήματα της Έκθεσης Draghi είναι ιδιαίτερα επίκαιρα. Η χώρα αντιμετωπίζει αντίστοιχες διαρθρωτικές αδυναμίες στην πρόσβαση σε κεφάλαιο, με τον δείκτη κόστους κεφαλαίου να την κατατάσσει στην 60ή θέση μεταξύ 69 οικονομιών στην Επετηρίδα, ενώ η απουσία ανεπτυγμένης κεφαλαιαγοράς για start-ups και scale-ups εμποδίζει τη μετάφραση της ερευνητικής δραστηριότητας σε εμπορεύσιμη καινοτομία.

5.2 Η Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας (Competitiveness Compass, Ιανουάριος 2025)

Βασισμένη στις διαπιστώσεις της έκθεσης Draghi, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τον Ιανουάριο του 2025 την Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας (COM(2025) 30), έναν οδικό χάρτη για την αποκατάσταση της ευρωπαϊκής δυναμικής. Η Πυξίδα οργανώνεται γύρω από τρεις αναγκαιότητες και πέντε οριζόντιους «ενεργοποιητές».

Οι τρεις αναγκαιότητες είναι: **(α)** η γεφύρωση του χάσματος καινοτομίας μέσω της δημιουργίας

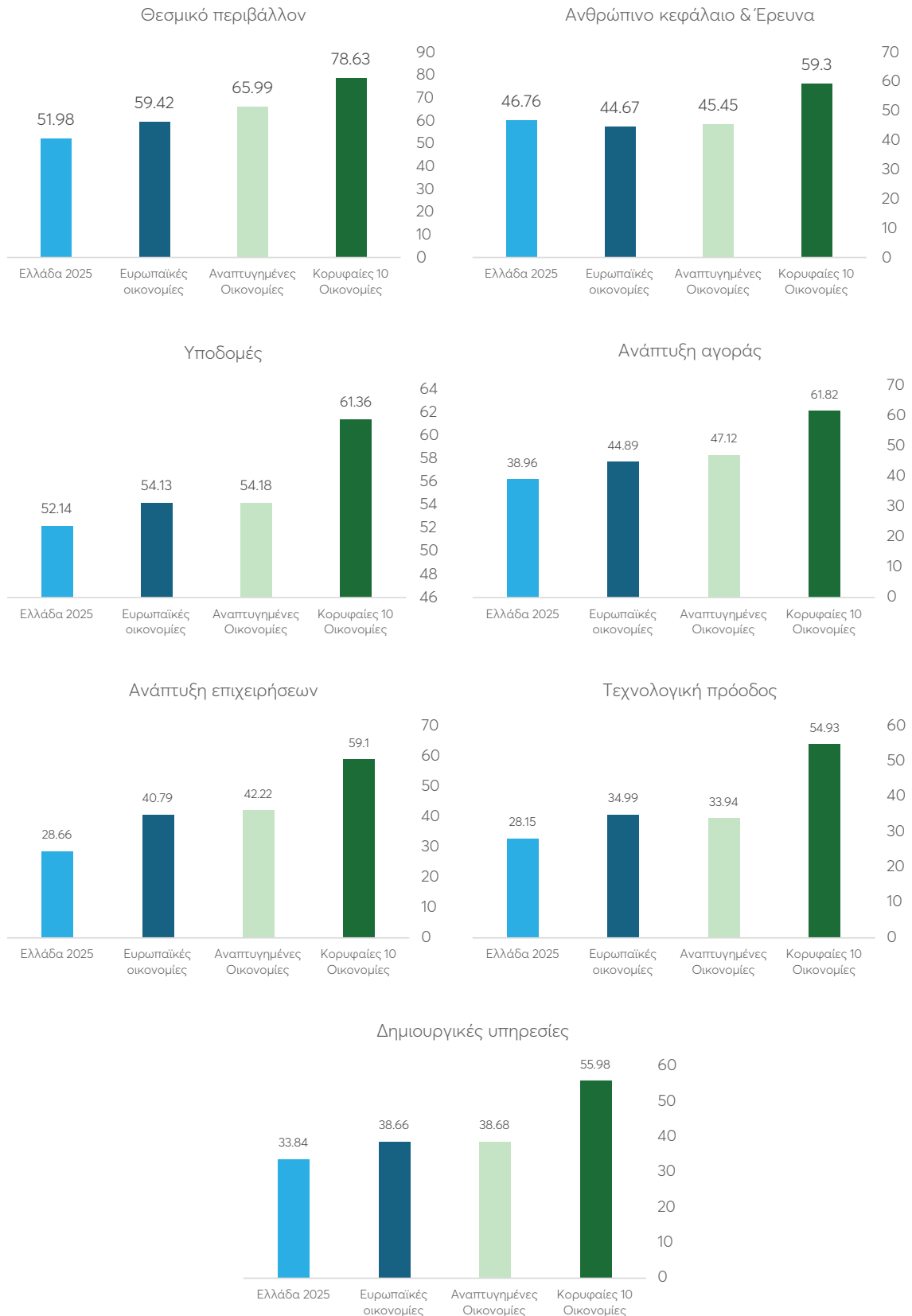
AI Gigafactories, της απλοποίησης του εταιρικού και φορολογικού πλαισίου και της ανάπτυξης οικοσυστημάτων start-ups, **(β)** η από-ανθρακοποίηση συνδεδεμένη με την ανταγωνιστικότητα μέσω της Συμφωνίας για Καθαρή Βιομηχανία (Clean Industrial Deal), και **(γ)** η μείωση των στρατηγικών εξαρτήσεων σε κρίσιμες αλυσίδες αξίας. Τα πέντε οριζόντια εργαλεία περιλαμβάνουν: την απλοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου (Omnibus

Regulation), την ανάπτυξη της Ενιαίας Αγοράς σε υπηρεσίες και κεφάλαια, τη χρηματοδότηση μέσω της Ένωσης Αποταμίευσης και Επενδύσεων (Savings and Investments Union), την αναβάθμιση δεξιοτήτων και τον συντονισμό των εθνικών πολιτικών μέσω εργαλείου ανταγωνιστικότητας.

Για την Ελλάδα, οι προτεραιότητες της Πυξίδας ευθυγραμμίζονται άμεσα με τα αδύναμα σημεία που αναδεικνύει η Επετηρίδα: απλοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου (Κυβερνητική Αποτελεσματικότητα 53η/69), ενίσχυση των κεφαλαιαγορών (κόστος κεφαλαίου 60η/69, τραπεζικές/χρηματοοικονομικές υπηρεσίες 61η/69) και αναβάθμιση των ψηφιακών υποδομών (ταχύτητα δικτύου 58η/69). Η Πυξίδα διαμορφώνει, ουσιαστικά, μια ευρωπαϊκή ατζέντα που ανταποκρίνεται άμεσα στις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας, ενώ η εθνική της προσαρμογή και εφαρμογή παραμένει κρίσιμη.

Η εικόνα αυτή επιβεβαιώνεται και από τον Παγκόσμιο Δείκτη Καινοτομίας (GII) του WIPO για το 2025, όπου η Ελλάδα κατατάσσεται 42η μεταξύ 139 οικονομιών, βελτιωμένη κατά τρεις θέσεις σε σχέση με το 2024, εξακολουθώντας ωστόσο να υπολείπεται του ευρωπαϊκού μέσου όρου σε πέντε από τους επτά πυλώνες (Γράφημα 6). Ιδιαίτερη προσοχή χρήζει ο πυλώνας της Ανάπτυξης Επιχειρήσεων (28,66 έναντι 40,79), ο οποίος αποτυπώνει την ικανότητα του ιδιωτικού τομέα να καινοτομεί και να αξιοποιεί ανθρώπινο κεφάλαιο, ευθυγραμμισμένος με τη διάγνωση της Πυξίδας για ανάγκη ενίσχυσης των κεφαλαιαγορών και απλοποίησης του ρυθμιστικού πλαισίου. Αντιθέτως, ο πυλώνας Ανθρώπινο κεφάλαιο & Έρευνα (46,76) είναι ο μόνος στον οποίο η Ελλάδα υπερβαίνει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (44,67), ένα δυναμικό που παραμένει σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητο λόγω των αδυναμιών στους υπόλοιπους πυλώνες.

Γράφημα 6. Βαθμολογίες των Βασικών Κατηγοριών του Παγκόσμιου Δείκτη Καινοτομίας, 2025 (κλίμακα: 0-100)

Πηγή: [WIPO, Global Innovation Index 2025](#)

Η ανάλυση της Έκθεσης Draghi και της Πυξιδας αναδεικνύει ότι η Ευρώπη έχει ήδη διαγνωστεί τα διαρθρωτικά αίτια της υστέρησης και έχει διαμορφώσει μια στρατηγική αντίδραση. Το κρίσιμο ερώτημα για την Ελλάδα είναι αν και σε ποιο βαθμό τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία μπορούν να μεταφραστούν σε βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, δεδομένου ότι η χώρα κατατάσσεται στην

40ή θέση στις Υποδομές για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, παρά τις συνεχείς ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις. Το νέο ΠΔΠ, του οποίου η δομή και οι προτεραιότητες αναλύονται στην επόμενη ενότητα, θα καθορίσει αν οι πόροι αυτοί θα αντιμετωπίσουν τις αδυναμίες που εντοπίζει η Επετηρίδα ή αν θα απορροφηθούν χωρίς μόνιμο αποτύπωμα στην ανταγωνιστικότητα.

6. Το νέο ΠΔΠ 2028–2034 και η ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής και Ελληνικής Οικονομίας

6.1 Τα κύρια χαρακτηριστικά της πρότασης

Τον Ιούλιο του 2025, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε επίσημα την πρότασή της για το ΠΔΠ 2028–2034, συνολικού ύψους €1,763 τρις. σε τρέχουσες τιμές (1,26% του ΑΕΠ της ΕΕ), αυξημένο κατά περίπου 32% σε σχέση με το ισχύον ΠΔΠ 2021–2027. Η πρόταση συνιστά τον μεγαλύτερο προτεινόμενο προϋπολογισμό στην ιστορία της Ένωσης.

Η κεντρική καινοτομία της πρότασης είναι η δημιουργία των Εθνικών και Περιφερειακών Σχεδίων Εταιρικής Σχέσης, ενός ενιαίου μηχανισμού που συγχωνεύει δεκατέσσερα προγενέστερα ταμεία, συμπεριλαμβανομένων ταμείων συνοχής,

αγροτικής ανάπτυξης και αλιείας, σε συνολικό ύψος περίπου €865 δισ. Παράλληλα, το νέο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας (European Competitiveness Fund – ECF) ύψους €409 δισ., στο οποίο εντάσσεται το αναβαθμισμένο Horizon Europe ύψους €175 δισ., χρηματοδοτεί την έρευνα, την καινοτομία, την ψηφιακή και την ενεργειακή μετάβαση, καθώς και την άμυνα. Στο πεδίο των εσόδων, η Επιτροπή προτείνει νέους ίδιους πόρους ύψους περίπου €58 δισ. ετησίως από το ETS, τον CBAM, την εταιρική εισφορά (CORE), τα τέλη καπνού (TEDOR) και τα ηλεκτρονικά απόβλητα.

6.2 Κριτική αξιολόγηση: μεγαλύτερος ή πιο αποτελεσματικός προϋπολογισμός;

Παρά τα θετικά στοιχεία της αύξησης της χρηματοδότησης για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα, η πρόταση έχει δεχθεί σημαντική κριτική. Κεντρικό επιχείρημα είναι ότι ένας μεγαλύτερος προϋπολογισμός δεν συνιστά από μόνος του εγγύηση ανταγωνιστικότητας, εάν δεν συνοδεύεται από διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

Η ενδιάμεση αξιολόγηση του ισχύοντος Horizon Europe (Απρίλιος 2025, SWD(2025) 110) αποκάλυψε δομικές αδυναμίες: ποσοστό επιτυχίας προτά-

σεων μόλις 16,4% (με το 70% των ποιοτικά αποδεκτών προτάσεων να μην χρηματοδοτείται), συντελεστής μόχλευσης ιδιωτικής συμμετοχής 0,09 για το κύριο πρόγραμμα (έναντι 0,8 για τις Κοινές Επιχειρήσεις/Joint Undertakings) και σημαντικό έλλειμμα παρακολούθησης στη μετάβαση από την έρευνα στην εμπορική αξιοποίηση. Επομένως, ο αναμενόμενος σχεδόν διπλασιασμός του προϋπολογισμού σε €175 δισ. δεν τεκμηριώνεται από τις προηγούμενες επιδόσεις.

Η βιβλιογραφία επισημαίνει επίσης ότι η κεντρική αιτία υποεπένδυσης στην καινοτομία δεν είναι η έλλειψη δημόσιων επιχορηγήσεων, αλλά ο κανονιστικός και ρυθμιστικός φόρτος που αποθαρρύνει ιδιωτικές επενδύσεις υψηλού κινδύνου.

Η ΕΕ έχει εξελιχθεί σε ρυθμιστική υπερδύναμη, παράγοντας κυρίως κανόνες αντί για καινοτομία, με αποτέλεσμα να αποθαρρύνεται η ανάπτυξη start-ups και scale-ups. Η τάση αυτή είναι εντονότερη σε αγορές μικρού μεγέθους, όπως η Ελλάδα.

6.3 Ευκαιρίες και κίνδυνοι για την Ελλάδα

Για την Ελλάδα, το νέο ΠΔΠ εγκυμονεί τόσο ευκαιρίες όσο και κινδύνους. Στο θετικό σκέλος, η χώρα παραμένει ένας από τους μεγαλύτερους δικαιούχους κοινοτικών πόρων ως ποσοστό του ΑΕΠ. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας (ETA) και το αναβαθμισμένο Horizon Europe ανοίγουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση για έρευνα και καινοτομία, έναν τομέα στον οποίο η Ελλάδα διαθέτει ισχυρό ανθρώπινο κεφάλαιο, αλλά υστερεί σε επενδύσεις. Παράλληλα, τα κονδύλια για ψηφιακές υποδομές και την ενεργειακή μετάβαση μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση δύο εκ των σημαντικότερων αδυναμιών της χώρας.

Στο αρνητικό σκέλος, τρία ζητήματα απαιτούν επαγρύπνηση. Πρώτον, η συγχώνευση ταμείων

στα NRPP εισάγει ανταγωνισμό μεταξύ διαφορετικών πολιτικών στόχων (συνοχή, αμυντική βιομηχανία, ψηφιοποίηση) εντός ενός ενιαίου εθνικού φακέλου, με κίνδυνο να υπονομευθεί η επιρροή των περιφερειακών αρχών. Δεύτερον, η απαίτηση συγχρηματοδότησης σε νέους τομείς θα επιβαρύνει τον δημόσιο προϋπολογισμό. Τρίτον, η ιστορικά ανεπαρκής απορρόφηση κοινοτικών κονδυλίων από την ελληνική δημόσια διοίκηση, εν μέρει επιβεβαιούμενη από την αμετάβλητη κατάταξη στον πυλώνα των Υποδομών παρά τη σημαντική χρηματοδότηση, παραμένει δομικό πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, ώστε οι ευρωπαϊκές ευκαιρίες να μεταφραστούν σε πραγματική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

6.4 Το ETA: Βιομηχανική πολιτική με άλλη ονομασία

Το ETA συνιστά μια επίσημη μετατόπιση στη λογική που διέπει τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Αντί να θέτει οριζόντιες συνθήκες για επενδύσεις στην ενιαία αγορά, κατευθύνει δημόσιο κεφάλαιο σε συγκεκριμένους τεχνολογικούς τομείς που θεωρούνται στρατηγικής σημασίας. Σε αυτούς ανήκουν η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN), οι ημιαγωγοί, η κβαντική υπολογιστική και οι επικοινωνίες 6G.² Το κεντρικό ερώτημα πολιτικής που εγείρεται είναι κατά πόσο οι δημόσιες αρχές διαθέτουν την αναγκαία πληροφόρηση ώστε να εντοπίζουν εκ των προτέρων τις «νικήτριες» τεχνολογίες και επιχειρήσεις, καθώς και κατά πόσο η συγκεντρωτική κατανομή κεφαλαίου σε αυτή την κλίμακα είναι συμβατή με αποτελέσματα που προκύπτουν από

την αποδοτική λειτουργία της αγοράς.

Τα δεδομένα από συγκρίσιμα προγράμματα είναι διαφωτιστικά. Η ενδιάμεση αξιολόγηση της ίδιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Horizon Europe (2025) διαπίστωσε ότι, παρά τα €43,2 δισ. που δεσμεύθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος, ο συντελεστής μόχλευσης συν-επενδύσεων για το κύριο σκέλος επιχορηγήσεων ανερχόταν περίπου σε 0,09 — δηλαδή κάθε ευρώ δημόσιας δαπάνης κινητοποίησε λιγότερα από 9 λεπτά ιδιωτικών συν-επενδύσεων. Οι Κοινές Επιχειρήσεις (Joint Undertakings), οι οποίες λειτουργούν βάσει συμβολαίων και όχι ανοιχτών επιχορηγήσεων, πέτυχαν συντελεστή μόχλευσης 0,8. Το δομικό

2 Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, (2024). [AI investment: EU and global indicators](#); Οι Ηνωμένες Πολιτείες ηγήθηκαν των ιδιωτικών επενδύσεων στην τεχνητή νοημοσύνη, φθάνοντας τα €44 δισ. το 2022, ενώ η ΕΕ και το Ηνωμένο Βασίλειο από κοινού προσέλκυαν €10,2 δισ. Πιο πρόσφατα στοιχεία του Euronews εκτιμούν ότι οι ετήσιες επενδύσεις venture capital στην TN στις ΗΠΑ ανέρχονται σε περίπου \$60–70 δισ., έναντι περίπου \$7–8 δισ. στην ΕΕ. Βλ.: Euronews, (2026). [The AI race: Can Europe catch up with the US and China?](#); Βλ. επίσης: AI Accelerator Institute, (2024). [EU Competitiveness Report: Developments in AI and competition law](#).

συμπέρασμα, ότι δηλαδή ο σχεδιασμός των προγραμμάτων έχει μεγαλύτερη σημασία από το συνολικό μέγεθος του προϋπολογισμού τους για την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων — δεν αποτυπώνεται επαρκώς στην αρχιτεκτονική του ΕΤΑ.

Το Παράθυρο Ψηφιακής Ηγεσίας του ΕΤΑ προκρίνει την επιλογή των τεχνολογιών που έχουν προτεραιότητα από το κράτος, η οποία ενδέχεται να μην αντανακλά την πραγματική ζήτηση της αγοράς ή εμπορικά βιώσιμες οδούς ανάπτυξης. Η ιστορία της τεχνολογικής πολιτικής παρέχει μόνο περιορισμένη στήριξη στην πρόταση ότι οι δημόσιες αρχές μπορούν να εντοπίζουν εκ των προτέρων και με αξιοπιστία αναδυόμενους τομείς αιχμής πριν από τις αγορές. Ο κίνδυνος που ανακύπτει δεν αφορά μόνο την αποτυχία μεμονωμένων επενδύσεων, αλλά και το ότι η διαρκής κρατική επένδυση σε επιλεγμένους τομείς στρεβλώνει τα σήματα της αγοράς, καθυστερεί την αποεπένδυση από μη βιώσιμες δραστηριότητες και εκτοπίζει ιδιωτικά κεφάλαια, τα οποία θα μπορούσαν να επιτελέσουν την ίδια λειτουργία αποδοτικότερα.

Η Επιτροπή προτείνει προϋπολογισμό ύψους €51,5 δισ. για τον ψηφιακό τομέα, ο οποίος και θα αποτελέσει τον πρωταρχικό μηχανισμό για τη γεφύρωση του «τεχνολογικού χάσματος» της Ευρώπης. Η πλαισίωση αυτή χρήζει κριτικής αποτίμησης. Το χάσμα επιχειρηματικών κεφαλαίων (venture capital-VC) μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ είναι διαρθρωτικό και ευρύτατο: οι ετήσιες επενδύσεις VC στην τεχνητή νοημοσύνη στις ΗΠΑ ανέρχονται σε περίπου \$60–70 δισ., έναντι περίπου \$7–8 δισ. στην ΕΕ. Το 2025, οι επενδύσεις VC στην Ευρώπη αντιστοιχούσαν μόλις στο 22% των αντίστοιχων στις ΗΠΑ, παρά το συγκρίσιμο μέγεθος των δύο οικονομιών. Σε μακροχρόνια βάση, τα ευρωπαϊκά VC κεφάλαια διαχειρίζονται περίπου \$44 δισ. σε υπό διαχείριση στοιχεία ενεργητικού, έναντι περίπου \$270 δισ. των αμερικανικών.³

Η έκθεση Draghi, την οποία επικαλείται η Επιτροπή ως κύρια αιτιολόγηση για τον προσανατολισμό του νέου ΠΔΠ στην ανταγωνιστικότητα, αποδίδει το χάσμα αυτό στον κατακερματισμό των κεφαλαιαγορών, στη χαμηλή συμμετοχή των συνταξιοδοτικών ταμείων στις μετοχικές αγορές, στα ρυθμιστικά εμπόδια που αποθαρρύνουν την κλιμάκωση και στην απουσία μιας πλήρως ανεπτυγμένης Ένωσης Κεφαλαιαγορών.⁴ Η προτεινόμενη διορθωτική παρέμβαση σύμφωνα με την Έκθεση Draghi είναι η διαρθρωτική μεταρρύθμιση των κεφαλαιαγορών, και όχι η επέκταση των δημόσιων επιχορηγήσεων. Όπως έχει επισημάνει το Centre for Economic Policy Research, το χάσμα VC μεταξύ Ευρώπης και άλλων περιοχών έχει μάλιστα διευρυνθεί από τη δημοσίευση της έκθεσης Draghi, κυρίως λόγω των επενδύσεων στην ΤΝ. Η υπόθεση ότι €51,5 δισ. δημόσιας χρηματοδότησης μπορούν να υποκαταστήσουν τις αναγκαίες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την κινητοποίηση ιδιωτικού κεφαλαίου δεν συνάδει ούτε με την έκθεση Draghi ούτε με την επίδοση του Horizon Europe.

Οι δημόσιες επιδοτήσεις ευρείας κλίμακας σε επιλεγμένους τεχνολογικούς τομείς ενέχουν τον κίνδυνο εκτόπισης των ιδιωτικών επενδύσεων που επιδιώκουν να επιταχύνουν. Όταν δημόσιοι πόροι κατευθύνονται σε τομείς υπό συνθήκες που δεν καθοδηγούνται από τις αγορές, οι ιδιώτες επενδυτές τείνουν να παρατηρούν σήματα σχετικά με την απόδοσή τους τα οποία είναι στρεβλωμένα και έτσι δρουν ορθολογικά για να μειώσουν την έκθεσή τους. Η δυναμική αυτή διαφέρει από την τεκμηριωμένη περίπτωση όπου η δημόσια χρηματοδότηση κατευθύνεται στην προ-ανταγωνιστική βασική έρευνα -όπου οι αποτυχίες της αγοράς είναι σαφώς καταγεγραμμένες- και αφορά ιδίως στην εφαρμοσμένη ανάπτυξη και κλιμάκωση δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στο Παράθυρο Ψηφιακής Ηγεσίας.

3 VoxEU (CEPR), (2026). [The venture capital challenge for Europe](#); Euronews, (2026). [The AI race: Can Europe catch up with the US and China?](#)

4 Η Έκθεση εκτίμησε ότι οι συνολικές πρόσθετες επενδυτικές ανάγκες ανέρχονται σε €750–800 δισ. ετησίως, προσδιορίζοντας τη μεταρρύθμιση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών ως την κύρια προτεραιότητα.

6.5 Ασφάλεια Εφοδιαστικής Αλυσίδας ΤΠΕ: Πολιτική Ασφαλείας ή Βιομηχανική Πολιτική;

Η πρόταση της Επιτροπής του Ιανουαρίου του 2026 για την αναθεώρηση της Πράξης για την Κυβερνοασφάλεια εισάγει δεσμευτικό, υποχρεωτικό και σταδιακό αποκλεισμό προμηθευτών υψηλού κινδύνου από κρίσιμες υποδομές τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) σε δεκαοκτώ καθορισμένους τομείς, θεσπίζοντας και επεκτείνοντας την εθελοντική εργαλειοθήκη ασφάλειας 5G του 2020.⁵ Οι φορείς εκμετάλλευσης υποχρεούνται να αποσύρουν τον σχετικό εξοπλισμό εντός 36 μηνών από τον επίσημο χαρακτηρισμό ενός φορέα ως προμηθευτή. Παρότι η Επιτροπή παρουσιάζει το μέτρο ως ζήτημα ασφάλειας, η πολιτική εγείρει διακριτά οικονομικά ζητήματα που δεν έχουν τύχει επαρκούς νομοθετικής αντιμετώπισης.

Το κόστος αντικατάστασης του υφιστάμενου εξοπλισμού από προμηθευτές υψηλού κινδύνου ανέρχεται σε δισεκατομμύρια ευρώ σε ολόκληρη τη βάση των παρόχων κινητών δικτύων της ΕΕ. Εκτιμήσεις των Barclays και Oxford Economics, αν και διαφοροποιούνται ως προς τη μεθοδολογία, συγκλίνουν σε κόστος πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ, το οποίο τελικά επιβαρύνει είτε τους παρόχους, είτε τους πελάτες, είτε και τους δύο.⁶ Αυτό συνιστά άμεσο ρυθμιστικό κόστος που επιβάλλεται στον ιδιωτικό τομέα μέσω υποχρεωτικών προμηθειών εκτός αγοράς. Ο διευθύνων σύμβουλος της Nokia έχει εκτιμήσει δημοσίως ότι η επιχειρηματική δραστηριότητα της Huawei

στην Ευρώπη στους τομείς όπου ανταγωνίζεται τη Nokia αντιστοιχεί σε €2–2,5 δισ. ετήσιων εσόδων — μια ενδεικτική κατώτερη εκτίμηση που αντικατοπτρίζει την διαταραχή που αντιμετωπίζει η αγορά από την υποχρεωτική αυτή απόσυρση, πέρα από το ίδιο το κόστος αντικατάστασης.

Μια προσέγγιση που βασίζεται στις δυνάμεις της αγοράς για την ασφάλεια της αλυσίδας εφοδιασμού θα μπορούσε να επιτύχει ισοδύναμα ή και καλύτερα αποτελέσματα με χαμηλότερο κόστος. Σαφή και ουδέτερα πρότυπα επιδόσεων, ανεξάρτητες τεχνικές δοκιμές, πλαίσια ευθύνης και υποχρεωτικές απαιτήσεις για τη διαφοροποίηση πολλαπλών προμηθευτών μπορούν να διασφαλίσουν υψηλό επίπεδο ασφάλειας χωρίς να αποκλείουν τον ανταγωνισμό ή να επιβάλλουν γενικευμένες απαγορεύσεις βάσει εθνικής προέλευσης. Οι επιχειρήσεις που λειτουργούν σε ανταγωνιστικά δίκτυα μπορούν να αξιολογούν τον επιχειρησιακό κίνδυνο, το κόστος, και την ποιότητα των υποδομών τους καλύτερα σε σχέση με κεντρικές αρχές. Η παρούσα πρόταση αντικαθιστά αυτή της αποκεντρωμένης διαχείρισης κινδύνου με ένα πολιτικά καθορισμένο πλαίσιο προμηθευτών, το οποίο ευνοεί τόσο τους ευρωπαϊκούς προμηθευτές, όσο και αυτούς από «ευθυγραμμισμένες» χώρες. Το αποτέλεσμα αυτό είναι περισσότερο συμβατό με ένα πλαίσιο βιομηχανικής πολιτικής παρά με πολιτική ασφάλειας.

6.6 Σωρευτική Ρυθμιστική Επιβάρυνση και Αποκλεισμός ΜμΕ

Τα διαρθρωτικά εμπόδια πρόσβασης που εγγράφονται στην αρχιτεκτονική του ETA δεν λει-

τουργούν μεμονωμένα. Επιτείνουν μια ήδη σημαντική και αυξανόμενη ρυθμιστική επιβάρυνση

5 European Commission, (2026). [Proposal for a Regulation for the EU Cybersecurity Act, COM\(2026\) 11 final](#).

6 Για το κόστος, Βλ.: Oxford Economics, (2020). [The economic impact of restricting competition in 5G network equipment](#) (μελέτη που είχε ανατεθεί από τη Huawei το 2020). Επιπλέον, ερευνητικό σημείωμα της Barclays που παρατίθεται στο Lexology, (2023). [The EU's "high-risk vendor" designation for Chinese 5G equipment suppliers](#), εκτιμά ότι η αντικατάσταση της υφιστάμενης υποδομής δικτύων θα ανέλθει σε δισεκατομμύρια ευρώ.

Για το γεωπολιτικό πλαίσιο, Βλ.: CNBC, (2026). [EU plan to phase out high-risk tech draws fire from China's Huawei](#), όπου αναδεικνύεται η έντονη αντίδραση της Huawei στην ευρωπαϊκή πρόταση για σταδιακή απόσυρση τεχνολογιών που θεωρούνται «υψηλού κινδύνου».

για τις ψηφιακές επιχειρήσεις της ΕΕ, λόγω της ταυτόχρονης εφαρμογής της Πράξης TN⁷, του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (GDPR), της Οδηγίας για την Ασφάλεια Δικτύων και Συστημάτων Πληροφορικής (NIS2), της Πράξης Κυβερνοανθεκτικότητας και της προτεινόμενης αναθεωρημένης Πράξης για την Κυβερνοασφάλεια. Κάθε ένα από αυτά τα νομοθετικά εργαλεία έχει αυτοτελείς ρυθμιστικούς στόχους, ενώ η σωρευτική τους επίδραση στις μικρότερες επιχειρήσεις δεν έχει αξιολογηθεί συστηματικά.⁸

Σχετική έρευνα που πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο του 2026 σε τεχνολογικές επιχειρήσεις της ΕΕ, του Ηνωμένου Βασιλείου και των ΗΠΑ κατέδειξε ότι οι νεοφυείς και μικρομεσαίες (ΜμΕ) επιχειρήσεις στην ΕΕ και το ΗΒ χάνουν κατά μέσο όρο €94.000 έως €322.000 ετησίως ανά εταιρεία λόγω καθυστερήσεων στην κυκλοφορία μοντέλων TN που αποδίδονται σε ρυθμιστικές απαιτήσεις. Οι απώλειες αυξάνονται σε €160.000 έως €453.000 για τις άμεσα επηρεαζόμενες μικρές τεχνολογικές επιχειρήσεις.⁹ Έξι στις δέκα νεοφυείς τεχνολογικές επιχειρήσεις στην ΕΕ και το ΗΒ αναφέρουν καθυστέρηση πρόσβασης σε μοντέλα αιχμής TN ως άμεση συνέπεια του ρυθμιστικού πλαισίου. Το κόστος αυτό δεν είναι αμελητέο: για μια νεοφυή επιχείρηση με περιορισμένη ρευστότητα, ακόμη και μια καθυστέρηση λίγων μηνών μπορεί να επηρεάσει τη βιωσιμότητά της.

Το πλαίσιο πιστοποίησης κυβερνοασφάλειας προσθέτει μια επιπλέον διάσταση. Αν και τα σχήματα πιστοποίησης που διαχειρίζεται ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κυβερνοασφάλεια (ENISA) στο πλαίσιο της Πράξης για την Κυβερνοασφάλεια παραμένουν τυπι-

κά εθελοντικά, η Bird & Bird έχει επισημάνει ότι στην πράξη η πιστοποίηση μπορεί να καταστεί de facto υποχρεωτική μέσω των κανόνων για τις δημόσιες προμήθειες, των προσδοκιών της αγοράς ή εθνικών απαιτήσεων.¹⁰ Εκεί όπου οι δημόσιες αρχές προμηθειών απαιτούν πιστοποίηση από τον ENISA ως προαπαιτούμενο για τη σύναψη σύμβασης — πρακτική που ήδη εφαρμόζεται σε αρκετά κράτη μέλη για υπηρεσίες cloud — ο εθελοντικός χαρακτήρας μετατρέπεται σε δεσμευτικό για κάθε επιχείρηση που επιδιώκει την σύναψη δημόσιων συμβάσεων. Το αποτέλεσμα είναι οι εδραιωμένες μεγάλες επιχειρήσεις που έχουν υφιστάμενες δομές συμμόρφωσης να απορροφούν αυτό το κόστος. Στον αντίποδα, οι ΜμΕ και οι νεοφυείς επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν δομικό μειονέκτημα που δεν σχετίζεται με την ποιότητα ή την ασφάλεια των προϊόντων τους.

Η απάντηση της Επιτροπής σε αυτές τις ανησυχίες υπήρξε η εισαγωγή ρητρών αναλογικότητας, ρυθμιστικών sandbox και κατευθυντήριων γραμμών ειδικά για ΜμΕ. Η προσέγγιση αυτή αντιμετωπίζει τις επιπτώσεις καθενός ρυθμιστικού μέσου ως ξεχωριστό ζήτημα. Δεν αντιμετωπίζει, ωστόσο, το συστημικό πρόβλημα: η σωρευτική επιβάρυνση που προκύπτει από την ύπαρξη πολλαπλών αλληλεπικαλυπτόμενων ρυθμιστικών πλαισίων δημιουργεί σταθερά κόστη που αυξάνονται ανάλογα με την πολυπλοκότητα της επιχείρησης κατά τέτοιο τρόπο που ευνοούνται οι μεγάλες επιχειρήσεις. Κανένα από τα μέσα του ΠΔΠ δεν προβλέπει ολοκληρωμένη εκτίμηση των σωρευτικών ρυθμιστικών βαρών που γεννούνται για επιχειρήσεις που νοούνται κάτω του ορίου της μεγάλης επιχείρησης.

7 Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689, τέθηκε σε ισχύ την 1η Αυγούστου 2024. Οι ειδικοί στη διακυβέρνηση της τεχνητής νοημοσύνης που απαιτούνται για την αποτελεσματική συμμόρφωση με την Πράξη κατανέμονται άνισα μεταξύ των γλωσσικών περιφερειών, με αποτέλεσμα οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε μικρότερες γλωσσικές αγορές να βρίσκονται σε δυσανάλογα μειονεκτική θέση. Πάνω από 30 Ευρωπαίοι ιδρυτές νεοφυών επιχειρήσεων και επενδυτές επιχειρηματικού κεφαλαίου υπέγραψαν ανοικτή επιστολή, υποστηρίζοντας ότι η Πράξη ενέχει τον κίνδυνο δημιουργίας ενός κατακερματισμένου και απρόβλεπτου ρυθμιστικού περιβάλλοντος, το οποίο υπονομεύει την καινοτομία και θα αποθαρρύνει τις επενδύσεις. Βλ.: Vestbee, (2025). [EU AI Act takes effect, and startups push back](#).

8 Για τη σωρευτική ρυθμιστική επιβάρυνση, Βλ.: AI Policy Bulletin, (2025). [It's too hard for small and medium-sized businesses to comply with the EU AI Act: Here's what to do](#).

Για την δυσανάλογη επίδραση στις ΜμΕ, Βλ.: European Commission, (2026). [Commission strengthens EU cybersecurity resilience and capabilities](#).

9 The App Association, (2026). [The hidden cost of AI regulations: A survey of EU, UK, and U.S. companies](#).

10 Bird & Bird, (2026). [EU Cybersecurity Act proposal: Key provisions, scope, and implications for organisations](#).

Οι προτάσεις για την ενσωμάτωση ενός Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Συμφώνου για την ΤΝ στο ΠΔΠ — το οποίο θα παρέχει εισοδηματική ενίσχυση και κρατικά διαχειριζόμενη επανεκπαίδευση για εργαζόμενους που εκτοπίζονται από την αυτοματοποίηση μέσω τεχνητής νοημοσύνης — στηρίζονται σε μια εμπειρική παραδοχή η οποία δεν υποστηρίζεται με σαφήνεια από την ιστορία. Οι τεχνολογίες γενικής εφαρμογής έχουν ιστορικά ενισχύσει την παραγωγικότητα της εργασίας και δημιουργήσει νέες κατηγορίες απασχόλησης, αντί να οδηγούν σε μόνιμη καθαρή απώλεια θέσεων εργασίας.¹¹ Η αντιμετώπιση της ΤΝ ως διαταραχής που απαιτεί μόνιμα κρατικά σχήματα αποζημίωσης προϋποθέτει ένα αποτέλεσμα το οποίο παραμένει αντικείμενο επιστημονικής συζήτησης στην οικονομική βιβλιογραφία.

Ο θεσμικός σχεδιασμός της προτεινόμενης συμφωνίας εγείρει πρόσθετες ανησυχίες. Οι δομημένοι διάλογοι μεταξύ κρατών μελών και κοινωνικών εταίρων θεσμοθετούν τα συμφέροντα των καθιερωμένων συνδικαλιστικών οργανώσεων και των μεγάλων υφιστάμενων εργοδοτών ως τους βασικούς συνομιλητές στη διαμόρφωση της πολιτικής για την ψηφιακή μετάβαση. Πρόκειται για μορφή κορπορατιστικής διακυβέρνησης η οποία υποεκπροσωπεί συστηματικά τα συμφέροντα δυναμικών νεοφυών επιχειρήσεων, εργαζομένων σε ψηφιακές πλατφόρμες, ελεύθερων επαγγελματιών και εργαζομένων σε αναδυόμενες μορφές απασχόλησης — δηλαδή των κατηγοριών που είναι πιθανότερο να ωφεληθούν από την υιοθέτηση της ΤΝ. Επιπλέον, ένα κρατικά καθοριζόμενο πρόγραμμα σπουδών για την ψηφιακή επα-

νεκπαίδευση είναι δομικά ανεπαρκές για να παρακολουθήσει τον ρυθμό εξέλιξης της τεχνητής νοημοσύνης. Η ιδιωτική πιστοποίηση, η μάθηση στον χώρο εργασίας και η διαμόρφωση δεξιοτήτων που θα καθοδηγείται από την αγορά αποτελεί μια προσέγγιση που ανταποκρίνεται ακριβέστερα στις πραγματικές ανάγκες των εργοδοτών σε σχέση με κεντρικά σχεδιασμένα προγράμματα επανεκπαίδευσης.

Περαιτέρω, το κόστος ευκαιρίας της ενσωμάτωσης ενός κοινωνικού συμφώνου στο ΠΔΠ δεν είναι αμελητέο. Η δημόσια χρηματοδότηση για εισοδηματική στήριξη εργαζομένων σε φθίνοντες κλάδους και για κρατικά διαχειριζόμενες υποδομές επανεκπαίδευσης ανταγωνίζεται άμεσα για πόρους του ΠΔΠ που θα μπορούσαν να κατευθυνθούν προς την άρση ρυθμιστικών και εμποδίων των κεφαλαιαγορών που περιορίζουν τις ιδιωτικές επενδύσεις στην ΤΝ. Δεδομένου ότι το διαρθρωτικό χάσμα VC που εντοπίζει η έκθεση Draghi παραμένει το βασικό εμπόδιο για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα στον τομέα της ΤΝ, η συγκεκριμένη αντιστάθμιση θα πρέπει να αναδειχθεί ρητά στις διαπραγματεύσεις του ΠΔΠ. Η επιδότηση για τη διατήρηση υφιστάμενων δομών απασχόλησης μέσω δημοσίων μεταβιβάσεων συνεπάγεται επίσης δευτερογενές κόστος: επιβραδύνει τον ρυθμό προσαρμογής της αγοράς εργασίας προς νέους, υψηλότερης προστιθέμενης αξίας ρόλους που δημιουργεί η υιοθέτηση της ΤΝ, καθυστερώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τα ίδια τα κέρδη παραγωγικότητας που η ψηφιακή μετάβαση επιδιώκει να επιτύχει.

7. Προτάσεις Πολιτικής

Τα ευρήματα της Παγκόσμιας Επετηρίδας για την Ανταγωνιστικότητα 2025, σε συνδυασμό με τις ευρωπαϊκές ατζέντες (Έκθεση Draghi, Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας, ΠΔΠ 2028–2034), συγκλίνουν σε μια κοινή διαπίστωση: η ελληνική οικονο-

μία έχει σημειώσει ορατές μεταρρυθμίσεις, αλλά παραμένει σε αναντιστοιχία μεταξύ μακροοικονομικής σταθεροποίησης και θεσμικής και μικροοικονομικής ανταγωνιστικότητας. Οι ακόλουθες κατευθύνσεις προτείνονται ως ατζέντα δράσης,

11 Το ιστορικό επιχείρημα ότι οι τεχνολογίες γενικής χρήσης (general-purpose technologies) ενισχύουν την απασχόληση αντί να την καταστρέφουν αναπτύσσεται στο έργο των Brynjolfsson E., McAfee A., (2014). *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*.

οργανωμένη ανά πυλώνα και απορρέουσα από τα ευρήματα της ανάλυσης που προηγήθηκε. Η πτώση στην Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα (-9 θέσεις) απαιτεί στοχευμένη παρέμβαση στην αγορά εργασίας και τη χρηματοδότηση. Η στασιμότητα στις Υποδομές (40η/69, αμετάβλητη) αναδεικνύει την ανάγκη αναβάθμισης των ψηφιακών και ενεργειακών υποδομών. Τέλος, η χρόνια υστέρηση στην Κυβερνητική Αποτελεσματικότητα (53η/69) επιβεβαιώνει ότι οι νομοθετικές μεταρρυθμίσεις χρειάζονται αντίστοιχες βελτιώσεις στην υλοποίησή τους.

Στην κατεύθυνση αυτή, διατυπώνονται προ-

τάσεις για διαρθρωτικά μέτρα που θα πρέπει να αναλάβει η Ευρωπαϊκή Ένωση με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών των κρατών μελών. Η ΕΕ καλείται να ευθυγραμμίσει το ρυθμιστικό της πλαίσιο με τις εξελίξεις της τεχνολογικής προόδου και της τεχνητής νοημοσύνης, αποφεύγοντας υπερβολικές ρυθμιστικές επιβαρύνσεις που ενδέχεται να περιορίζουν την καινοτομία. Επιπλέον, απαιτείται η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου για την ανάπτυξη ενιαίας κεφαλαιαγοράς στην ΕΕ, το οποίο θα διευκολύνει τη χρηματοδότηση και τη συσσώρευση κεφαλαίων, προϋποθέσεις κρίσιμες για κάθε νέα επιχειρηματική πρωτοβουλία.

7.1 Επιχειρηματική Αποτελεσματικότητα: Αγορά Εργασίας και Χρηματοδότηση

Η μεγαλύτερη πτώση της Ελλάδας στην Επετηρίδα 2025 σημειώθηκε στον πυλώνα Επιχειρηματικής Αποτελεσματικότητας. Στην αγορά εργασίας, η μείωση της συνολικής ανεργίας σε περίπου 9% (ιστορικό χαμηλό από το 2009) αντιπαραβάλλεται με την υψηλή ανεργία των νέων (19,5%), αναδεικνύοντας αναντιστοιχία δεξιοτήτων και δυσκολίες εισόδου στην αγορά εργασίας. Προτείνεται η επέκταση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (VET) σε ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες, η συστηματική διασύνδεση πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, καθώς και η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Όσον αφορά το brain drain, παρά τα πρώτα σημάδια επιστροφών (περίπου 420.000 από τους 680.000 που μετανάστευσαν την τελευταία δεκαετία έχουν επιστρέψει), η χώρα εξακολουθεί να κατατάσσεται χαμηλά στον δείκτη. Η πρωτο-

βουλία "Rebrain Greece" κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά απαιτεί διεύρυνση. Απαραίτητη είναι η διαμόρφωση μιας συστηματικής πολιτικής brain gain που να συνδυάζει φορολογικά κίνητρα, ενίσχυση της ερευνητικής υποδομής και βελτίωση της ποιότητας ζωής στις μεγάλες πόλεις.

Στον τομέα της χρηματοδότησης επιχειρήσεων, η ολοκλήρωση μιας λειτουργικής εθνικής κεφαλαιαγοράς, η ανάπτυξη οικοσυστήματος venture capital (αξιοποιώντας εργαλεία του ΕΤΑ και της Ένωσης Αποταμίευσης και Επενδύσεων) και η μείωση του κόστους δανεισμού για τις ΜμΕ αποτελούν μεσοπρόθεσμες προτεραιότητες. Το κόστος κεφαλαίου παραμένει υψηλότατο, γεγονός που υποδηλώνει ότι το υψηλό δημόσιο χρέος και οι αδυναμίες του χρηματοπιστωτικού τομέα εξακολουθούν να μεταφέρονται στο επενδυτικό κόστος.

7.2 Κυβερνητική Αποτελεσματικότητα: Θεσμική Μεταρρύθμιση και Ψηφιακή Διακυβέρνηση

Η στασιμότητα στην Κυβερνητική Αποτελεσματικότητα αντανακλά το χάσμα μεταξύ νομοθετικής μεταρρύθμισης και πρακτικής εφαρμογής. Δύο άξονες είναι κρίσιμοι.

Πρώτον, η **μείωση του ρυθμιστικού και γραφειοκρατικού φόρτου**: αν και η Ελλάδα έχει περίπλοκες διαδικασίες ίδρυσης επιχείρησης, η λειτουργία των επιχειρήσεων εξακολουθεί να επι-

βαρύνεται από αδειοδοτήσεις, ελέγχους και χρόνους εκδίκασης εμπορικών υποθέσεων που υπολείπονται των ευρωπαϊκών προτύπων. Η απλοποίηση του φορολογικού συστήματος, η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών και η μείωση των διοικητικών βαρών εντάσσονται στην ατζέντα του Omnibus Regulation της ΕΕ.

Δεύτερον, ο **ψηφιακός μετασχηματισμός των**

δημόσιων υπηρεσιών: παρά την πρόοδο των τελευταίων ετών (π.χ. gov.gr), η Ελλάδα κατατάσσεται χαμηλά στον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας & Κοινωνίας (DESI) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η περαιτέρω επέκταση των ψηφιακών υπηρεσι-

ών σε τομείς όπως η αδειοδότηση, η φορολογία και οι διαδικασίες εισαγωγών/εξαγωγών μπορεί να βελτιώσει σημαντικά τον πυλώνα της Κυβερνητικής Αποτελεσματικότητας στην επόμενη Επετηρίδα.

7.3 Υποδομές: Ψηφιακή και Ενεργειακή Επανεκκίνηση

Η σταθερότητα του πυλώνα Υποδομών στην 40ή θέση, παρά τη συνεχή ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, αποτελεί προειδοποιητικό σήμα για την αποτελεσματικότητα της αξιοποίησης κοινωτικών πόρων. Δύο τομείς χρήζουν άμεσης προτεραιότητας.

Ψηφιακές υποδομές: Η επέκταση της οπτικής ίνας (FTTH/B) σε αστικές και αγροτικές περιοχές, η ανάπτυξη των δικτύων 5G και η βελτίωση της συνδεσιμότητας των νησιωτικών περιοχών μπορούν να χρηματοδοτηθούν μέσω των NRPP του νέου ΠΔΠ. \ Οι Ψηφιακές Δημόσιες Υπηρεσίες αποκλίνουν κατά 27,9 μονάδες από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, η Ενσωμάτωση Ψηφιακής Τεχνολογίας κατά 9,5 μονάδες και η Συνδεσιμότητα κατά 10,3 μονάδες. Αντίθετα, στον τομέα του Ανθρώπι-

νου Κεφαλαίου η απόκλιση περιορίζεται στις 5,6 μονάδες, επιβεβαιώνοντας ότι η Ελλάδα διαθέτει ισχυρό εκπαιδευτικό υπόβαθρο, το οποίο όμως δεν αξιοποιείται πλήρως λόγω ανεπαρκών υποδομών και ψηφιακών υπηρεσιών.

Ενεργειακές υποδομές: η ανάπτυξη των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), αξιοποιώντας το εξαιρετικό ηλιακό δυναμικό και τη στρατηγική γεωγραφική θέση της χώρας, μπορεί να καταστήσει την Ελλάδα ενεργειακό κόμβο νοτιοανατολικής Ευρώπης, μειώνοντας παράλληλα το ενεργειακό κόστος για επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Η χρηματοδότηση μέσω της Συμφωνίας για την Καθαρή Βιομηχανία και του ETA δημιουργεί νέες δυνατότητες προς αυτή την κατεύθυνση.

7.4 Οικονομική Αποδοτικότητα: Εξαγωγική Διαφοροποίηση και Παραγωγικότητα

Η παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού παραμένει μέτρια, καθώς η εξαγωγική βάση της χώρας εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από χαμηλή τεχνολογική ένταση: ο τουρισμός και τα παραδοσιακά αγαθά δεν απαιτούν υψηλή προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο. Η υψηλή κατάσταση στην εξαγωγική συγκέντρωση και στα τουριστικά έσοδα αντανακλά υπαρκτά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, αλλά ταυτόχρονα αποκαλύπτει την εξάρτηση από τομείς χαμηλής δια-

φοροποίησης και εποχικότητας. Προτείνεται μια εθνική στρατηγική εξαγωγικής διαφοροποίησης που θα ενισχύει κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας, όπως η τεχνολογία τροφίμων, η ναυτιλία και τα logistics, η φαρμακευτική βιομηχανία, οι ΑΠΕ και οι ψηφιακές υπηρεσίες. Η ανάπτυξη εξαγωγικών clusters με σύνδεση στη χρηματοδότηση του ETA θα μπορούσε να λειτουργήσει ως βασικός μοχλός αναβάθμισης.

7.5 Επαναπροσανατολισμός του ETA προς οριζόντια απορρύθμιση

Η Επιτροπή θα πρέπει να εγκαταλείψει τα τομακά τεχνολογικά παράθυρα του ETA για εφαρμοσμένη εμπορική ανάπτυξη και να ανακατευθύνει τους πόρους του ΠΔΠ σε οριζόντια μέτρα τα οποία μειώνουν το κόστος για όλες τις επιχειρήσεις: απλοποίηση ρυθμιστικού πλαισίου, μείωση διοικητικών εμποδίων εισόδου στην αγορά και

ολοκλήρωση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών. Η αιτιολόγηση για παροχή δημόσιας χρηματοδότησης σε επίπεδο ΕΕ για θεμελιώδη, προ-ανταγωνιστική έρευνα είναι εμπειρικά τεκμηριωμένη. Αντιθέτως, η κρατική επιλογή εμπορικών τεχνολογιών σε ΤΝ, ημιαγωγούς και κβαντική υπολογιστική δεν διαθέτει αντίστοιχη τεκμηρίωση. Όπου η ενωσιακή

στήριξη για εφαρμοσμένη έρευνα και καινοτομία είναι δικαιολογημένη, το μοντέλο των Κοινών Επιχειρήσεων — με συντελεστή μόχλευσης 0,8 έναντι

περίπου 0,09 του βασικού καθεστώτος επιχορηγήσεων — θα πρέπει να αποτελεί τον κύριο μηχανισμό υλοποίησης.

7.6 Αντικατάσταση των υποχρεωτικών αποκλεισμών της εφοδιαστικής αλυσίδας με πρότυπα ασφάλειας βάσει επίδοσης

Ο προτεινόμενος υποχρεωτικός αποκλεισμός προμηθευτών ΤΠΕ υψηλού κινδύνου θα πρέπει να αντικατασταθεί από ένα τεχνολογικά ουδέτερο πλαίσιο ασφάλειας βάσει επίδοσης. Οι απαιτήσεις ασφάλειας θα πρέπει να ορίζονται μέσω μετρήσιμων τεχνικών προτύπων, να εφαρμόζονται μέσω ανεξάρτητων δοκιμών και καθεστώτων συμβατικής ευθύνης και να συμπληρώνονται από υποχρεώσεις διαφοροποίησης προμηθευτών. Ο απο-

κλεισμός προμηθευτών με βάση τη χώρα προέλευσης και χωρίς τεκμηριωμένη απόδειξη για συγκεκριμένες ευαλωτότητες ασφάλειας συνάδει περισσότερο με τον εμπορικό προστατευτισμό παρά μια πολιτική ασφαλείας που διαχειρίζεται το ρίσκο. Η Επιτροπή θα πρέπει να δημοσιεύσει πλήρη ανάλυση κόστους-οφέλους του καθεστώτος σταδιακής απόσυρσης πριν από την έγκριση οποιουδήποτε καταλόγου.

7.7 Εκπόνηση σωρευτικής μελέτης εκτίμησης των ρυθμιστικών επιπτώσεων για ψηφιακές ΜμΕ

Κανένα υφιστάμενο εργαλείο στο πλαίσιο του ΠΔΠ ή του ψηφιακού ρυθμιστικού πακέτου δεν αποτιμά συνολικά τη σωρευτική επιβάρυνση συμμόρφωσης για επιχειρήσεις κάτω του ορίου μεγάλης επιχείρησης, η οποία προκύπτει από την ταυτόχρονη εφαρμογή της Πράξης TN, του GDPR, της NIS2, της Πράξης Κυβερνοανθεκτικότητας και της αναθεωρημένης Πράξης Κυβερνοασφάλειας. Η Επιτροπή θα πρέπει να εκπονήσει και να δη-

μοσιεύσει την μελέτη αυτή πριν από την οριστικοποίηση του πακέτου, με ιδιαίτερη έμφαση στις επιχειρήσεις με λιγότερους από 250 εργαζομένους. Όπου η σωρευτική επιβάρυνση δημιουργεί διαρθρωτικά εμπόδια εισόδου στην αγορά ή πρόσβασης σε χρηματοδότηση, θα πρέπει να θεσπιστούν οριζόντιες εξαιρέσεις ή ενιαία μεταβατικά καθεστώτα σε επίπεδο πλαισίου για κάθε εργαλείο.

7.8 Απόρριψη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Συμφώνου για την TN και άρση εμποδίων στην αγορά εργασίας

Η ΕΕ δεν θα πρέπει να ενσωματώσει το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Σύμφωνο για την TN στο ΠΔΠ. Η προσαρμογή της αγοράς εργασίας στην τεχνολογική αλλαγή επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερα μέσω αποκεντρωμένων μηχανισμών: ευέλικτες προσλήψεις και εσωτερική επανεκπαίδευση από τις επιχειρήσεις, πιστοποίηση δεξιοτήτων με βάση τις ανάγκες της αγοράς, μείωση ρυθμιστικών

εμποδίων στην επιχειρηματικότητα και ευέλικτες μορφές απασχόλησης. Η δημόσια πολιτική θα πρέπει να διευκολύνει την προσαρμογή και όχι να επιδοτεί τη διατήρηση υφιστάμενων δομών απασχόλησης. Ο στόχος πρέπει να είναι η ταχεία ανακατανομή της εργασίας προς υψηλότερης προστιθέμενης αξίας ρόλους που δημιουργεί η TN.¹²

7.9 Προτεραιοποίηση της μεταρρύθμισης των κεφαλαιαγορών έναντι δημόσιων επιδοτήσεων

Ο βασικός μοχλός για τη μείωση του επενδυτικού χάσματος ΕΕ-ΗΠΑ είναι η διαρθρωτική

μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών κεφαλαιαγορών: ολοκλήρωση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών, άρση

12 Η σχετική βιβλιογραφία εξετάζεται στην έκθεση του ΟΟΣΑ: [OECD Employment Outlook 2019: The Future of Work](#).

περιορισμών στη συμμετοχή θεσμικών επενδυτών σε venture capital, εναρμόνιση των δομών διασυνοριακής χρηματοδότησης και μείωση του κατακερματισμού μεταξύ των 27 εθνικών αγορών. Οι παρεμβάσεις αυτές αντιμετωπίζουν τις δομικές αιτίες του επενδυτικού ελλείμματος που έχει

ταυτοποιήσει η έκθεση Draghi. Η υποκατάσταση των €51,5 δισ. σε δημόσιες ψηφιακές επιδοτήσεις για τις εν λόγω μεταρρυθμίσεις δεν αντιμετωπίζει τα υποκείμενα αίτια και, αντιθέτως, ενέχει τον κίνδυνο να επιδεινώσει τα φαινόμενα εκτόπισης ιδιωτικών κεφαλαίων.

7.10 Διατήρηση εθελοντικού χαρακτήρα της πιστοποίησης κυβερνοασφάλειας

Η πιστοποίηση κυβερνοασφάλειας στο πλαίσιο της ENISA θα πρέπει να παραμείνει εθελοντική για τον ιδιωτικό τομέα και να μην καταστεί έμμεση προϋπόθεση πρόσβασης στην αγορά μέσω κανόνων προμηθειών, τομεακών υποχρεώσεων ή ρυθμιστικής πίεσης. Η πιστοποίηση θα πρέπει να λειτουργεί ως σήμα της αγοράς, το οποίο χρησιμοποιείται σε εθελοντική βάση, όταν πελάτες, ασφαλιστές, επενδυτές ή αρχές του αποδίδουν αξία, και όχι ως *de facto* υποχρεωτικό καθεστώς.

Οι κυβερνήσεις μπορούν να θέτουν απαιτήσεις για τις δικές τους δημόσιες συμβάσεις, αλλά δεν θα πρέπει να επεκτείνουν τη δεσμευτικότητα αυτή και στον ιδιωτικό τομέα. Όπου η πιστοποίηση ENISA αποτελεί προαπαιτούμενο για την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να δημοσιεύουν εκτίμηση επιπτώσεων σχετικά με την πρόσβαση ΜμΕ και νεοφυών επιχειρήσεων στην αγορά.

Τζωρτζ 5, 10682, Αθήνα

T: +30 210 5238373

www.kefim.org

info@kefim.org

[facebook.com/kefim.org](https://www.facebook.com/kefim.org)

x.com/kefim_org

[gr.linkedin.com/company/centerforliberalstudies](https://www.linkedin.com/company/centerforliberalstudies)

[youtube.com/kefim](https://www.youtube.com/kefim)